نۇسرەتكە

ئېرىشىشنىڭ يوللىرى

شەيخ ئەبۇ ھەمزە مۇھاجىر رضي الله عنه

مكتبة الهمّة

مكتبة الهمة

ئۇيغۇر تىلىدا بېسىلغان ۋاقىت:
1438 – يىلى جۇمادىيەل ئاخىر

ئاۋازلىقى تارقىتىلغان ۋاقىت:
1429 – يىلى رەبىئۇل ئاخىر

تەرجىمە قىلغان ئورۇن:
مكتبة الهمة

مۇندەرىجە

نۇسرەتكە

ئېرىشىشنىڭ يوللىرى

ئاللاھنىڭ رەھمىتىدىن قوغلاندى بولغان شەيتاننىڭ يامانلىقىدىن پاناھ تىلەيمەن، ناھايىتى شەپقەتلىك ۋە مېھرىبان ئاللاھنىڭ نامى بىلەن باشلايمەن.

ئاللاھ مۇنداق دەيدۇ: ﴿وَلَقَدْ نَصَرَكُمُ اللَّهُ بِبَدْرٍ وَأَنتُمْ أَذِلَّةٌ فَاتَّقُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ. إِذْ تَقُولُ لِلْمُؤْمِنِينَ أَلَن يَكْفِيَكُمْ أَن يُمِدَّكُمْ رَبُّكُم بِثَلَاثَةِ آلَافٍ مِّنَ الْمَلَائِكَةِ مُنزَلِينَ. بَلَىٰ إِن تَصْبِرُوا وَتَتَّقُوا وَيَأْتُوكُم مِّن فَوْرِهِمْ هَٰذَا يُمْدِدْكُمْ رَبُّكُم بِخَمْسَةِ آلَافٍ مِّنَ الْمَلَائِكَةِ مُسَوِّمِينَ وَمَا جَعَلَهُ اللَّهُ إِلَّا بُشْرَىٰ لَكُمْ وَلِتَطْمَئِنَّ قُلُوبُكُم بِهِ ۗ وَمَا النَّصْرُ إِلَّا مِنْ عِندِ اللَّهِ الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ﴾. «ئاللاھ سىلەرگە بەدرىدە نۇسرەت ئاتا قىلدى، ھالبۇكى سىلەر كۈچسىز ئىدىڭلار (سانىڭلار ۋە قۇراللىرىڭلار ئاز ئىدى). ئاللاھنىڭ سىلەرگە بەرگەن نۇسرىتىگە شۈكرى قىلىش يۈزىسىدىن ئاللاھدىن قورقۇڭلار. (ئى مۇھەممەد!) ئۆز ۋاقتىدا سەن مۆمىنلەرگە: «رەببىڭلار سىلەرگە ئۈچ مىڭ پەرىشتە چۈشۈرۈپ ياردەم بەرسە يەتمەمدۇ» دەيتتىڭ. شۇنداق ئۇ يېتىدۇ. ئەگەر (جەڭدە) سەۋر قىلساڭلار (ئاللاھدىن) قورقۇپ (ئۇنىڭ ئەمرىگە ئىتائەت قىلساڭلار) دۈشمەن دەرھال ھۇجۇم قىلىپ كەلگەندە رەببىڭلار سىلەرگە بەش مىڭ نىشانلىق پەرىشتە بىلەن ياردەم بېرىدۇ. ئاللاھ ئۇنى (يەنى پەرىشتىلەر ئارقىلىق ياردەم بېرىشنى) پەقەت سىلەرگە خۇش-خەۋەر بولسۇن ۋە دىللىرىڭلار شۇنىڭ بىلەن خاتىرجەم بولسۇن (شۇنىڭ بىلەن دۈشمەننىڭ سانىنىڭ كۆپلۈكىدىن قورقمىسۇن) دەپ قىلدى. ياردەم پەقەت غالىب ھېكمەت بىلەن ئىش قىلغۇچى ئاللاھنىڭ تەرىپىدىندۇر». [ئال ئىمران 123ـ 126 ـئايەت].

بارچە ھەمدىلەر دىنغا ۋە ھەققە ئۈنىڭدىن باشقا ياردەم بەرگۈچى يوق بولغان ۋە كىيىن بولغان تەقدىردىمۇ پەقەت شۇ زاتلا ياردەم بېرىدىغان ئالەملەرنىڭ رەببى ئاللاھقا خاستۇر. دۇرۇت ۋە سالاملار ئەلچىلەرنىڭ ئىمامىغا، ئەنسار ۋە مۇھاجىر ساھابىلەرگە بولسۇن!

ئاللاھ مۇنداق دەيدۇ: ﴿يُرِيدُونَ أَن يُطْفِئُوا نُورَ اللَّهِ بِأَفْوَاهِهِمْ وَيَأْبَى اللَّهُ إِلَّا أَن يُتِمَّ نُورَهُ وَلَوْ كَرِهَ الْكَافِرُونَ. هُوَ الَّذِي أَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدَىٰ وَدِينِ الْحَقِّ لِيُظْهِرَهُ عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ وَلَوْ كَرِهَ الْمُشْرِكُونَ﴾ «ئۇلار (يەنى مۇشرىكلار يەھۇدىيلار ۋە ناسارالار) ئاللاھنىڭ نۇرىنى (يەنى ئىسلام دىنىنى) ئېغىزلىرى (يەنى يالغان-ياۋىداق بوھتانلىرى) بىلەن ئۆچۈرمەكچى بولىدۇ، ئاللاھ ئۆز نۇرىنى ئۈستۈن قىلماي قالمايدۇ، كافىرلار (بۇنى) يامان كۆرگەن تەقدىردىمۇ. ئاللاھ ھەق دىن (ئىسلام) نى بارلىق دىنلاردىن ئۈستۈن قىلىش ئۈچۈن ئۆزىنىڭ ئەلچىسىنى (يەنى مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامنى تولۇق) ھىدايەت ۋە ھەق دىن بىلەن ئەۋەتتى، مۇشرىكلار ئۇنىڭ

(ئۇستۇن بولۇشىنى) يامان كۆرگەن تەقدىردىمۇ». [تەۋبە 32-33 ـ ئايەت]. پۈتۈن مىللەتلەر بىرگە ھۇجۇم قىلغان تەقدىردىمۇ، ھەر بىر مۇسۇلمان نۇسرەتنىڭ چوقۇم كېلىدىغانلىقىغا، ئاللاھنىڭ بۇ دىننى ئۈستۈن قىلىدىغانلىقىغا ۋە بۇ دىننىڭ كەلگۈسىنىڭ پارلاق بولىدىغانلىقىغا چىن ئىشىنىشى لازىم. شۈبھىسىزكى قۇدرەتلىك ئاللاھنىڭ ياردىمى بىلەن زېمىنغا ھۆكۈمرانلىق قىلىمىز، كىمكى بۇنىڭغا شەك قىلسا ياكى قارشى چىقسا كاپىر بولىدۇ.

ئاللاھ مۇنداق دەيدۇ: ﴿وَلَقَدْ كَتَبْنَا فِي الزَّبُورِ مِن بَعْدِ الذِّكْرِ أَنَّ الْأَرْضَ يَرِثُهَا عِبَادِيَ الصَّالِحُونَ. إِنَّ فِي هَٰذَا لَبَلَاغًا لِّقَوْمٍ عَابِدِينَ﴾. «بىز لەۋھۇلمەھفۇزدا يازغاندىن كېيىن (داۋۇدقا نازىل قىلىنغان) زەبۇردا زېمىنغا (يەنى جەننەت زېمىنغا) ھەقىقەتەن مېنىڭ ياخشى بەندىلىرىم ۋارىسلىق قىلىدۇ دەپ يازدۇق. بۇ (قۇرئان) دا ئاللاھقا ئىبادەت قىلغۇچى قەۋم ئۈچۈن (خەۋەرلەر ۋەز-نەسىھەتلەردىن) ئەلۋەتتە يېتەرلىك بار». [ئەنبىيا 105 ـ ئايەت].

رەسۇلۇللاھ ﷺ مۇنداق دەيدۇ: «بۇ دىن كېچە-كۈندۈز بولغان يەرگىچە چوقۇم يېتىدۇ، ئاللاھ بىرە ئۆي ياكى قورۇقلۇقنى قويۇپ قويمايدۇ، چوقۇم ئاللاھ ئۇنىڭغا بۇ دىننى كىرگۈزىدۇ، ئەزىزلىكى بىلەن كىشىنى ئەزىز قىلىدۇ، خار قىلغۇچى سۈپىتى بىلەن خار قىلىدۇ. ئاللاھ ئۇ ئارقىلىق ئىسلامنى ئەزىز قىلغىنى ئەزىز، بۇ ئارقىلىق كاپىرلارنى خار قىلىدۇ».

تەمىمى دارى مۇنداق دەيدۇ: «مەن بۇ ھەدىسنىڭ ھەقىقىتىنى ئائىلەمدە بىلدىم، ئائىلەمدىن مۇسۇلمان بولغان كىشى ياخشىلىق شەرەپ ۋە ئىززەتكە ئېرىشتى، ئۇلاردىن كاپىر بولغان كىشى خار ھالدا جىزيە تۆلىدى».

مۇۋەھھىد ئەقىدە ئۈچۈن پاك قانلارنىڭ ئاقىدىغانلىقىنى، شەھىدلەر شۇنىڭ ئۈچۈن ئۇرۇش قىلىدىغانلىقىنى ۋە شۇنىڭ ئۈچۈن ياشاپ شۇنىڭ ئۈچۈن ئۆلىدىغانلىقىنى بىلسۇن! چوقۇم نۇسرەت كېلىدۇ، چوقۇم ھەر بىر كاپىرنى ئۆلتۈرىدىغان ياردەم كېلىدۇ. ھەر بىر مۇۋەھھىدنىڭ يۈرىكى يايرايدۇ. لېكىن ھەممىمىز نۇسرەت پەقەت رەسۇلۇللاھ ﷺ گە ئەگەشكەندىلا كېلىدىغانلىقىنى بىلىشىمىز كېرەك، بۇنىڭدىن باشقا سەۋەب يوق. ئىبنى قەييىم ﷺ مۇنداق دەيدۇ: «نۇسرەت ۋە ياردەم پەقەت مۇكەممەل ئىمان ئەھلىگىلا كېلىدۇ. ئاللاھ مۇنداق دەيدۇ: ﴿إِنَّا لَنَنصُرُ رُسُلَنَا وَالَّذِينَ آمَنُوا فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَيَوْمَ يَقُومُ الْأَشْهَادُ﴾. «شۈبھىسىزكى بىز ئەلچىلىرىمىزگە ۋە مۆمىنلەرگە ھاياتىي دۇنيادا ۋە (پەرىشتە، ئەلچى ۋە مۆمىنلەردىن بەندىلەرنىڭ ئەمەللىرىگە گۇۋاھچىلار ھازىر بولىدىغان كۈندە ئەلۋەتتە ياردەم بېرىمىز». [غافىر 51 ـئايەت]. ئاللاھ مۇنداق دەيدۇ: ﴿فَأَيَّدْنَا الَّذِينَ آمَنُوا عَلَىٰ عَدُوِّهِمْ فَأَصْبَحُوا ظَاهِرِينَ﴾. «مۆمىنلەرگە ئۇلارنىڭ ئۆز دۈشمەنلىرىگە قارشى

تۇرۇشىدا يار-يۆلەكتە بولدۇق، شۇنىڭ بىلەن مۆمىنلەر غالىب بولدى». [سەف 14-ئايەت]. كىمنىڭ ئىمانى ئاجىز بولسا، نۇسرەت ئاز بولىدۇ».

رەسۇلۇللاھ ﷺ بىزگە نۇسرەت چۈشۈشىنىڭ ۋە نۇسرەت كېچىكىشىنىڭ سەۋەبلىرىنى كۆرسەتتى.

شەيخۇل ئىسلام ئىبنى تەيمىيە ﷺ مۇنداق دەيدۇ: «رەسۇلۇللاھ ﷺ ئۈممەتكە ئورۇش تاكتىلىكىرىنى، دۈشمەن بىلەن ئورۇش قىلىشنى ۋە نۇسرەتكە ئېرىشىش يوللىرىنى ئۆگەتتى، ئەگەر ئۈممەت بۇنى ئۆگەنسە، رىئايە قىلسا ھەر قانداق دۈشمەن ئۇلارغا قارشى تۇرالمايدۇ».

نۇسرەتكە ئېرىشىشنىڭ يوللىرى

بىرىنچى: تەۋھىد

ئاللاھ مۇنداق دەيدۇ: ﴿وَلَا يَزَالُونَ يُقَاتِلُونَكُمْ حَتَّىٰ يَرُدُّوكُمْ عَن دِينِكُمْ إِنِ اسْتَطَاعُوا﴾. «ئۇلار (يەنى كۇففارلار) قولىدىن كەلسىلا سىلەرنى دىنىڭلاردىن قايتۇرۇۋەتكەنگە قەدەر سىلەر بىلەن داۋاملىق ئۇرۇشىدۇ». [بەقەرە 217 -ئايەت]. ئاللاھ يەنە مۇنداق دەيدۇ: ﴿وَمَا نَقَمُوا مِنْهُمْ إِلَّا أَن يُؤْمِنُوا بِاللَّهِ الْعَزِيزِ الْحَمِيدِ. «ئۇلار مۆمىنلەرنى پەقەت غالىب مەدھىيەگە لايىق ئاللاھقا ئىمان ئېيتقانلىقلىرى ئۈچۈنلا يامان كۆردى». [بۇرۇج 8 -ئايەت]. مانا بۇ مۇجاھىدلارنىڭ بىلىشى زۆرۈر بولغان ھەقىقەت.

مۇۋەھھىدلار بىلەن كاپىرلار ئوتتۇرىسىدىكى ئۇرۇش ئەسلىدە ئەقىدە ئۇرۇشىدۇر. ئاللاھ بۇ دۈشمەنلىكنى پەقەت مۇشۇ دىنىدا قىلدى. شۇڭا ئىلمانى، كومىنىست، ناسارا ياكى يەھۇدىي بولسۇن، ھەممىسى پەقەت ئاللاھقا خالىس ئىمان ئېيتقان مۇۋەھھىدلارغىلا ئۆچمەنلىك قىلىدۇ. جەڭ ئۈچۈن كۆتۈرۈلگەن ھەر قانداق شوئار ۋە بىزنىڭ ئۇلار بىلەن بولغان ئۇرۇشىمىز دىنى شوئارسىز بولۇۋاتىدۇ، بۇ پەقەت يالغان بوھتان. ئەسلى كاپىر ياكى مۇرتەدلەرنىڭ مۇۋەھھىد مۇجاھىدلارغا قارشى ئۇرۇشى ھېچقاچان ئىقتىسادى ياكى سىياسىي ئۇرۇش دەپ ئاتالمايدۇ. ئۇ پەقەت كۇپۇر بىلەن ئىمان كۆرىشىدۇر، ئەقىدە ۋە دىن مەسىلىسىدۇر.

بىز سەلىبى ياكى ئەرەب مۇرتەدىنىڭ زېمىنىنى ئىگەللەش ئۈچۈن ئۇرۇش قىلمايمىز. بىز پەقەت ئاللاھنىڭ كەلىمىسىنى ئالىي قىلىش ئۈچۈن ئۇرۇش قىلىمىز. ئاددىي سەۋەبلەر بىزنى توختىتالمايدۇ. لېكىن سۈت دەريالىرى قەلبىمىزدە قانلىرىمىزدا ئېقىۋاتىدۇ. بۇ دەريالارنى كاپىرلارنىڭ باتىل ئەقىدىلىرى بىلەن بۇلغىمايمىز.

بۈرۈنقى تاجاۋۇزچى سەلىبىلەر ئىدى، بۈگۈنمۇ ئوخشاش تاجاۋۇزچى يەھۇدىي-ناسارا بولدى. رۇمنىڭ قەيسەرى بوش بىر نەچچە قېتىم بۇنىڭ سەلىبى يۈرۈشى ئىكەنلىكىنى ئېلان قىلدى. يالغان سۆزلەۋاتقان ۋە يالغانغا چىقىرىۋاتقان كىشىلەرگە نېمە بولدى؟

ئەي مۇجاھىد! ئەگەر بۇنى بىلسەڭ، سېنى بۇ بايراقلار ۋە ئاتالغۇلار ئالدىيالماسلىقى كېرەك. شۇنداقلا قەلبىڭنى مەينەتچىلىكتىن پۈتۈنلەي پاك تۇتۇشۇڭ كېرەك. قەلبىڭدە شېرىك بولۇپ قېلىشتىن ياكى شېرىك كەلتۈرۈشتىن ئېھتىيات

قىلغىن. سەپلىرىمىزدە ۋە قەلبىمىزدە شېرىك مەۋجۇت بولىدىكەن، بۇ نۇسرەت چۈشۈشىنى توسۇپ مەغلۇبىيەتكە دۇچار قىلغۇچى ئەڭ چوڭ ئامىلدۇر. ئاللاھ مۇنداق دەيدۇ: ﴿وَالظَّالِمُونَ مَا لَهُم مِّن وَلِيٍّ وَلَا نَصِيرٍ﴾. «زالىملارغا ھېچقانداق ئىگە ھېچقانداق مەدەتكار بولمايدۇ». [شۇرا 8 ـ ئايەت]. ئاللاھ يەنە مۇنداق دەيدۇ: «زالىملارغا ياردەمچى بولمايدۇ». ئۇنىڭ تەپسىرى ئاللاھنىڭ مۇنۇ سۆزى: ﴿يَا بُنَيَّ لَا تُشْرِكْ بِاللَّهِ إِنَّ الشِّرْكَ لَظُلْمٌ عَظِيمٌ﴾. «ئى ئوغۇلچىقىم ئاللاھقا شېرىك كەلتۈرمىگىن شېرىك كەلتۈرۈش ھەقىقەتەن زور گۇناھتۇر» دېدى». [لوقمان 13 ـ ئايەت].

نىيەت خالىس ئاللاھ ئۈچۈنلا بولۇشى نۇسرەتكە ۋە تەمكىنلىككە ئېرىشىشنىڭ ئەڭ مۇھىم ئامىلى. ئاللاھ مۇنداق دەيدۇ: ﴿لَّقَدْ رَضِيَ اللَّهُ عَنِ الْمُؤْمِنِينَ إِذْ يُبَايِعُونَكَ تَحْتَ الشَّجَرَةِ فَعَلِمَ مَا فِي قُلُوبِهِمْ فَأَنزَلَ السَّكِينَةَ عَلَيْهِمْ وَأَثَابَهُمْ فَتْحًا قَرِيبًا﴾. «ئاللاھ ئۇلارنىڭ دىلىدىكىنى بىلدى، ئاللاھ ئۇلارغا (ئۇلار بەيئەت قىلىۋاتقاندا) تەمكىنلىك چۈشۈرۈپ بەردى، ئۇلارنى يېقىن غەلىبە (يەنى خەيبەرنىڭ فەتھە قىلىنىشى) بىلەن ۋە ئۇلار ئالىدىغان نۇرغۇن غەنىمەتلەر بىلەن مۇكاپاتلىدى». [فەتھ 18 ـ ئايەت]. يەنى ئاللاھقا بەرگەن بەيئىتىدە راستچىلىق، ۋاپا ۋە ئىخلاسنى بىلدى.

بۇ ئايەتتە ئىخلاس تەمكىنلىكنىڭ بىر شەرتى ئىكەنلىكىگە دەلىل بار. بۇ شەرت ھازىرلانسا، ئاللاھ نۇسرەتنى ۋە تەمكىنلىكنى بېرىدۇ.

ئاللاھ مۇنداق دەيدۇ: ﴿فَمَن كَانَ يَرْجُو لِقَاءَ رَبِّهِ فَلْيَعْمَلْ عَمَلًا صَالِحًا وَلَا يُشْرِكْ بِعِبَادَةِ رَبِّهِ أَحَدًا﴾. «رەببىغا مۇلاقات بولۇشنى ئۈمىد قىلىدىكەن (يەنى ساۋابىنى ئۈمىد قىلىپ ئازابىتىن قورقىدىكەن) ياخشى ئىش قىلسۇن رەببىغا قىلىدىغان ئىبادەتكە ھېچكىمنى شېرىك كەلتۈرمىسۇن». [كەھف 110 ـ ئايەت]. رەسۇلۇللاھ ﷺ مۇنداق دەيدۇ: «مەن سىلەردىن ئەڭ قورقىدىغان نەرسە كىچىك شېرىك». شۇڭا رەسۇلۇللاھ ﷺ ساھابىلىرىنىڭ قەلبلىرىدىن بۇ ئايەتنى يوقۇتۇشقا ئالاھىدە ئەھمىيەت بەرگەن قوماندان ئىدى. بولۇپمۇ جىھادتا شۇنداق بولۇپ، جىھادنى ئەمىرلەرگە مەركەزلەشتۈرەتتى، رەسۇلۇللاھ ﷺ مۇنداق دەيدۇ: «ئاللاھ بىلەن قەسەمكى، بىز ئەمىرلىكنى تەلەپ قىلغان ۋە ئۇنىڭغا ھېرىسمەن كىشىنى تەيىنلىمەيمىز».

ئەبۇ سەئىد ئابدۇراھمان ئىبنى سۇمرەنىڭ مۇنداق دېگەنلىكى رىۋايەت قىلىنىدۇ، رەسۇلۇللاھ ﷺ مۇنداق دەيدۇ: «ئەي ئابدۇراھمان ئىبنى سۇمرە سەن ئەمىرلىكنى تەلەپ قىلما، ئەگەر سەن تەلەپ قىلماستىن ئەمىر بولساڭ (باشقىلارنىڭ) ياردىمىگە ئېرىشىسەن. ئەگەر ئەمىرلىكنى تەلەپ قىلىپ ئېرىشسەڭ، (قوللاشقا ئېرىشەلمەي)

يارەمسىز قالسەن». ئىمام نەۋەۋى ﷺ ئالىملار مۇنداق دېگەنلىكىنى ئېيتىدۇ: «ئەمىرلىكنى تەلەپ قىلغان كىشىنى ئەمىر قىلماسلىقتىكى ھېكمەت؛ ئىلگىرىكى ئابدۇراھمان ئىبنى سەمۇرەنىڭ ھەدىسىدە كەلگىنىدەك تەلەپ قىلىپ ئېرىشكەن ئەمىر يارەمسىز قالىدۇ».

بەزىدە بىر كىشى بۇرۇن ئاللاھ يولىدا ئۇزۇن مۇددەت جىھاد قىلغان بولۇشى، ئۇنىڭدا ئاللاھ بەرگەن ياخشىلىق بولۇشى مۇمكىن، لېكىن ئۇ ئۆزىنى ئەمىرلىك قىلالايمەن دەپ ئويلىشى توغرا ئەمەس. چۈنكى ئەبۇ زەر غىفارى ﷺ مۇنداق دەيدۇ: مەن: «ئەي رەسۇلۇللاھ! مېنى ئىشلەتمەمسەن» دېدىم، رەسۇلۇللاھ ﷺ مۆرەمگە ئۇرۇپ تۇرۇپ «ئەي ئەبۇ زەر! سەن ئاجىز، ئەمىرلىك ئامانەت، ئۇ قىيامەت كۈنى ھەسرەت-نادامەت بولىدۇ» دېدى.

بەزىدە قانىنى كۆرسە، ئوغۇرلانغان مالنى كۆرسە ئۇنى ياخشى بىر تەرەپ قىلالايدىغان كىشىلەر تەيىنلىنىشى مۇمكىن. يۇسۇف: «مېنى (مىسىر) زېمىنىنىڭ خەزىنىلىرىنى باشقۇرۇشقا قويغىن، مەن ھەقىقەتەن (ئۇنى باشقۇرۇش يوللىرىنى) بىلىدىغان، ئۇبدان ساقلىيالايدىغان ئادەممەن» دېدى.

ئىككىنچى: بىرلىك

ئاللاھ مۇنداق دەيدۇ: ﴿وَاعْتَصِمُوا بِحَبْلِ اللَّهِ جَمِيعًا وَلَا تَفَرَّقُوا وَاذْكُرُوا نِعْمَتَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ إِذْ كُنتُمْ أَعْدَاءً فَأَلَّفَ بَيْنَ قُلُوبِكُمْ فَأَصْبَحْتُم بِنِعْمَتِهِ إِخْوَانًا﴾. «ھەممىڭلار ئاللاھنىڭ ئارغامچىسىغا مەھكەم يېپىشىڭلار، ئايرىلماڭلار، ئاللاھنىڭ سىلەرگە بەرگەن نېمىتىنى ئەسلەڭلار، ئۆز ۋاقتىدا سىلەر ئۆز ئارا دۈشمەن ئىدىڭلار، ئاللاھ دىلىڭلارنى بىرلەشتۈردى، ئاللاھنىڭ نېمىتى بىلەن ئۆز ئارا قېرىنداش بولدۇڭلار». [ئال ئىمران 103 -ئايەت]. ئابدۇللاھ ئىبنى مەسئۇد ﷺ مۇنداق دەيدۇ: «ئەي ئىنسانلار! ئىتائەتنى ۋە جامائەتنى لازىم تۇتۇڭلار، ئۇ ئاللاھنىڭ بەندىلەرگە بۇيرۇغان بەلگىلىمىسى، سىلەر يامان كۆرگەن جامائەتنى لازىم تۇتۇپ ئەمرگە ئىتائەت قىلىش، سىلەر ياخشى كۆرىدىغان پىرقە گۇرۇھلاردىن ياخشىدۇر.

قانداقسىگە ئۇنداق بولمىسۇن؟ بۇ ھەقتە رەسۇلۇللاھ ﷺ مۇنداق دەيدۇ: «ئۈچ خىسلەت بولۇپ، بۇلار؛ ئەمەلنى ئاللاھ ئۈچۈن خالىس قىلغان، نەسىھەت قىلغان يەتكۈزگەن ۋە ئىش ئىگىلىرىگە ئىتائەت كىشى ھەرگىز ئېزىپ كەتمەيدۇ». يەنە بىر رىۋايەتتە مۇنداق دەيدۇ: «جامائەتنى لازىم تۇتۇپ ئىش ئىگىلىرىگە ئىتائەت قىلىش، ئۇلارغا ئەگىشىپ ھىمايە قىلىش ئۇلارنىڭ چاقىرىقىغا ئاۋاز قوشقانلىقتۇر». ئىبنى قەييىم ﷺ مۇنداق دەيدۇ: «كىمكى پۈتۈن ئەمەللىرىنى ئاللاھ ئۈچۈنلا خالىس قىلسا، بارلىق ئىش ھەرىكەتلىرىدە ئاللاھنىڭ دىنىنى يەتكۈزسە ۋە ئىختىلاپلاشماستىن بىرلىشىپ جامائەتنى لازىم تۇتسا، ئۇنىڭ قەلبى ساپ ۋە ساغلام ھالدا ئاللاھنىڭ ۋەلىيلىرىدىن بۇلالايدۇ. ئەگەر ئۇنداق بولمىسا، ئۇ ھەر تەرەپتىن يامانلىققا يېتىپ قالىدۇ».

مۇسۇلمانلارغا ئەسلى ۋاجىپ بولغان ئىش، پىرقە بولۇپ پارچىلانماستىن بىر جامائەتكە ئۇيۇشۇش ۋە ئىختىلاپلىشىپ قارشىلاشماستىن ئاللاھنىڭ ئارغامچىسىغا مەھكەم ئېسىلىشتۇر. ئەنە شۇنداق بىر جامائەت بولۇپ ئۇيۇشقاندا، دۇنيادا نۇسرەت، خاتىرجەملىك ۋە ئىززەتلەرگە ئېرىشىدۇ، ئاخىرەتتە يۈزلىرى يورۇق ھالدا كاتتا دەرىجىلەرگە ئېرىشىدۇ. ئىبنى ئابباس ﷺ «ئۇ كۈندە يەنى قىيامەت كۈندە بەزى يۈزلەر ئاقىرىدۇ، بەزى يۈزلەر قارىيىدۇ» دېگەن ئايەتنىڭ تەپسىرىدە مۇنداق دەيدۇ: «ئايەتتە ئېيتىلغان يۈزلىرى ئاق كىشىلەر ئەھلى سۈننە ۋە جامائەتتۇر، يۈزلىرى قارا كىشىلەر بىدئەتچى بۆلگۈنچى كىشىلەردۇر».

بۆلۈنگەن كىشىلەرنىڭ ئەمرى يەر يۈزىدىكى ئاللاھنىڭ مەخلۇقاتلىرىنىڭ ئەڭ باتۇرى ۋە ئەڭ ياخشىسى بولغان تەقدىردىمۇ ھەرگىز ئىززەت نۇسرەت تاپالمايدۇ. مۆمىنلەرنىڭ ئەمرى ئەلى ﷺ خەلىپە بولغان زاماندا يەر يۈزىدە ئۇنىڭدىنمۇ

ياخشىراق بىرى يوق ئىدى، ئۇممەت ئىختىلاپلاشتى بىر تائىپە پاسادچىلار ۋە خاۋارىجىلار ئۇنىڭغا قارشى مەيدانغا چىقتى. بۇ سەۋەب مۇسۇلمانلار كاپىرلار بىلەن جەڭ قىلغىلى بىر قوشۇننى تەييارلاشقىمۇ قادىر بولالمىغان ئىدى.

شەيخۇل ئىسلام ئىبنى تەيمىيە ﵀ شۇ چاغدىكى 12 ئىمام ھەققىدە مۇنىداق دەيدۇ: «ئەنە شۇلاردىن ئەلى ئىبنى ئەبۇ تالىپتىن باشقا ھېچ قايسىنىڭ قىلچە يوق ئىدى، ئۇنىڭ خەلىپىلىك زامانىدا نە كافىرلار بىلەن جەڭ قىلىشقا نە بىرەر زېمىننى فەتھى قىلىشقا كۈچ بولماستىن، بەلكى مۇسۇلمانلار بىر-بىرىنى ئۆلتۈرۈش بىلەن بولۇپ كەتكەچكە كاپىرلار شامنى ۋە شەرقنى تاما قىلىپ بەزى مۇسۇلمان زېمىنلىرىنى تارتىۋالغان ئىدى».

جەمەل ئۇرۇشىمۇ بۇنىڭ تىپىك مىسالى بولالايدۇ. بۇنىڭ ئەكسىچە پۈتۈن جامائەت بىرلىشىپ ئۇممەت مۇئاۋىيە ﵁ نىڭ خەلىپىلىكى ئاستىغا جۇغلاشقان چاغدا، قوشۇن تارتىپ كۆپ زېمىنلارنى فەتھى قىلىپ، زاكاتلارنى يولغا قويۇپ مالالارنىڭ ھەقلىرىنى بېرىشكەن ئىدى.

ئەمەلىيەتتە ھېچكىم ئەلى ﵁ نىڭ ئاللاھقا ئەڭ تەقۋادار، باتۇر ۋە مۇئاۋىيەدىنمۇ ئادىل كۈچلۈك ئىكەنلىكىگە شەك قىلمايدۇ. لېكىن ئىختىلاپنىڭ ھەممىسى يامانلىق ئىدى. رەسۇلۇللاھ ﷺ مۇنداق دەيدۇ: «كىمكى ئەمىر خەلىپىنىڭ ئىتائىتىدىن چىقىپ جامائەتتىن ئايرىلىپ ئۆلگەن بولسا، ئۇ جاھىلىيەت ئۆلۈمىدە ئۆلگەن بولىدۇ. كىمكى بۆلگۈنچىلىككە چاقىرىدىغان پارچە گۇرۇھلارنىڭ ئازغۇن بايرىقى ئاستىدا ئۇرۇش قىلىدىكەن، ئۇنىڭ ئۆلۈممۇ جاھىلىيەت ئۆلۈمىدە بولىدۇ». رەسۇلۇللاھ ﷺ يەنە مۇنداق دەيدۇ: «سىلەردىن بىرىڭلار خەلىپىسىدىن بىرەر يامان ئىشنى كۆرسە ئۇنىڭغا سەۋر قىلسۇن، كىمكى جامائەتتىن بىر غېرىچ ئايرىلغان ھالدا ئۆلسە ئۇ پەقەتلا جاھىلىيەت ئۆلۈمىدە ئۆلىدۇ».

بىز ئاللاھقا ھەمدە ئېيتىپ ئاللاھنىڭ ياردىمى بىلەن، ئەمىرىمىزگە قىلىنغان بوھتان، تۆھمەت ۋە گۇمانلاردىن ئۇنى مۇھاپىزەت قىلىپ ئۇنىڭدىن ياخشى گۇمان قىلىپ قەلبلىرىمىزنى بىرلەشتۈرگىنىمىزدە، ئاللاھ بىلەن قەسەمكى، ئامېرىكا پۈتۈن قوشۇنى بىلەن بەلكى ئەر-ئايال بولۇپ پۈتۈن خەلقى بىلەن بىزگە قارشى باستۇرۇپ كەلگەن تەقدىردىمۇ، نۇسرەت پەقەتلا بىزگە مەنسۇپ بولىدۇ. شۇڭا ئەي ئاللاھنىڭ قوشۇنلىرى! سەپلىرىڭلارنى پارچىلاشقا ئۇرۇنماقچى بولغان ۋە ئۇرۇنۇۋاتقانلارنى كوكۇلىسىدىن تۇتۇڭلار.

ئۈچىنچى: ئاڭلاپ ئىتائەت قىلىش ۋە بويسۇنۇپ ئاللاھنىڭ ئەمرىنى بەجا كەلتۈرۈش

ئاللاھ مۇنداق دەيدۇ: ﴿وَاذْكُرُوا نِعْمَةَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَمِيثَاقَهُ الَّذِي وَاثَقَكُم بِهِ إِذْ قُلْتُمْ سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا﴾. «ئى مۆئمىنلەر! ئاللاھنىڭ سىلەرگە بەرگەن نېمىتىنى ۋە سىلەر بىلەن قىلغان مۇئاھىدىسىنى ئەسلەڭلار، ئەينى زاماندا سىلەر: ئاڭلىدۇق ۋە ئىتائەت قىلدۇق دېگەن ئىدىڭلار». [مائىدە 7 -ئايەت].

ئۇبادە ؓ نىڭ مۇنداق دېگەنلىكى رىۋايەت قىلىنىدۇ: «بىز رەسۇلۇللاھ ﷺ گە كۈچلۈك ياكى ئاجىزلىقىمىزدا بولسۇن، قىيىنچىلىق ياكى ئاسايىشلىقتا بولسۇن، تاكى ئۇنىڭدىن ئوپئوچۇق بىر كۇفۇرلۇقنى كۆرمىگىچە ھەر ئىشتا ئۇنىڭ ھەققىدە دەتالاش قىلماسلىققا بەيئەت بەردۇق». يەنە بىر رىۋايەتتە مۇنداق دەيدۇ: «روھلۇق ۋە سولغۇن ۋاقىتتا بولسۇن، ئۇنىڭ سۆزىنى ئاڭلاپ ئىتائەت قىلىشقا بەيئەت بەردۇق». رەسۇلۇللاھ ﷺ مۇنداق دەيدۇ: «ئاللاھنىڭ كىتابى بىلەن سىلەرگە بىر قۇل ئەمىر بولغان تەقدىردىمۇ ئۇنىڭ سۆزىنى ئاڭلاپ ئىتائەت قىلىڭلار».

ھافىز ؒ مۇنداق دەيدۇ: «ئىتائەت قىلىشتىكى بۇيرۇق ئىماملارغىلا ئەمەس، بەلكى بارلىق ئەمىر باشلىقلارغا ئىتائەت قىلىشنى كۆرسىتىدۇ». [الفتح في الأحاديث الباب].

رەسۇلۇللاھ ﷺ مۇنداق دەيدۇ: «مەن سىلەرنى ئاللاھ مېنى بۇيرۇغان «جامائەتنى لازىم تۇتۇش، ئاڭلاپ ئىتائەت قىلىش، ھىجرەت قىلىش ۋە جىھاد قىلىش» قاتارلىق بەش ئىشقا بۇيرۇيمەن».

بۇ يەردە شۇنى كۆپ تەكىتلەش زۆرۈركى، قىيىنچىلىق ۋە يامان ئەھۋالدىمۇ بۇيرۇقنى ئاڭلاپ ئىتائەت قىلىپ، ئاللاھنىڭ بۇيرۇقلىرىنى بەجا كەلتۈرۈشنىڭ ھەقىقىي ماھىيىتى؛ شۇ ئېغىرچىلىقتا رازى بولۇپ پەقەتلا ئاللاھتىن ياردەم تىلەپ ئاسانلىق بېرىشىنى ئۈمىد قىلىشتۇر.

بىز جەڭدە گۇناھ مەسىيەتتىن كۆپ ئاگاھ بولىشىمىز كېرەك. چۈنكى بۇ كۆپىنچە جەڭدىكى مەغلۇبىيەتكە سەۋەب بولىدۇ.

خۇددى رەسۇلۇللاھ ﷺ نىڭ ساھابىلەر بىلەن ئوھۇد جېڭىدىكى ئەھۋالىدەك. ئەينى چاغدا رەسۇلۇللاھ ﷺ قوشۇنلىرىغا تۇرىدىغان ئورۇنلىرىنى بەلگىلەپ بەرگەن بولۇپ، ئوقياچىلارنى دۈشمەننىڭ قايسى تەرەپتىن ھۇجۇمغا ئۆتكەنلىرىنى كۆزىتىپ

ئۇلارنىڭ ھەر تەرەپتىن كېلىدىغان ھۇجۇمدىن سەپداشلىرىنى قوغدايدىغان بىر ئورۇنغا قويۇپ مۇنداق دېگەن ئىدى: «بىزنى كەينىمىزدىن ھىمايە قىلىڭلار، بىزنىڭ ئۆلتۈرۈلگىنىمىزنى كۆرسەڭلارمۇ ياردەم قىلىش ئۈچۈن چۈشمەڭلار، ئورنۇڭلاردىن ئايرىلماڭلار، ياكى بىزنىڭ غەنىيمەتلەرنى ئېلىۋاتقانلىقىمىزنى كۆرگەن تەقدىردىمۇ سىلەرگە بۇيرۇقۇم كەلمىگىچە غەنىيمەت ئېلىشقا ئالدىراپ ئورنۇڭلاردىن ئايرىلماڭلار». ئەمما ئوقياچىلار رەسۇلۇللاھ ﷺ نىڭ بۇيرۇقىغا رىئايە قىلمىغانلىقتىن، بۇ تائىپىنىڭ سەۋەنلىكى تۈپەيلى، نەتىجىدە مۇسۇلمانلارغا نىسبەتەن چوڭ تالاپەت ۋە مەغلۇبىيەت يەتتى.

مانا بۇ قوشۇن سادىر قىلغان خاتالىقنىڭ جازاسى ئىنتايىن تېز كېلىدىغانلىقىنى كۆرسىتىپ بېرىدۇ. قوشۇندىن بىر ئەسكەرنىڭ ئىشى ئەمىرنىڭ بۇيرۇقىغا قارشى كەلسە، قارىماققا ئادەتتىكى ھېچ ئىش بولمايدىغاندەك كۆرۈنسىمۇ ئەمەلىيەتتە ئۇ چوڭ خاتالىق ھېسابلىنىدۇ، شۇنداقلا چوڭ بىر يامانلىقنىڭ ئىشىكىنى ئاچقان بولىدۇ. شۇڭلاشقا ئەمىرلەر شەرىئەتكە زىت بولغان بىرە مەئسىيەتكە بۇيرىمىسىلا قوشۇن ئۇلارغا ئىتائەت قىلىش ئارقىلىق رەببىگە ھەقىقىي يوسۇندا ئىبادەت قىلىشى كېرەك.

ئەسكىرىي مەشىقتىكى تۈزۈم ئەمىرنىڭ خالىس ھەققى بولۇپ، ئۇنىڭ تۈزۈمى بۇيرۇقىدىن چىقىشقا بولمايدۇ، ئىتائەتتىن چىققانلارغا نەسىھەت قىلىش ۋاجىپتۇر. چۈنكى قائىدە بۇيىچىمۇ ئىمام ۋە ئەمىرلەرنىڭ پىكرىنى مۇسۇلمانلاردىن بىرەسىنىڭ پىكرى بۇيىچە رەت قىلىپ قارشى چىقىشقا بولمايدۇ. بۇنىڭدا ئۇنىڭ كۆپلۈكىنىڭ ئەكسىچە يالغۇز پىكىردە بولغانلىقى كۆزدە تۇتۇلىدۇ.

ئەي ئاللاھنىڭ بەندىلىرى! قىيىنچىلىق شارائىتتىمۇ ئەمىرنىڭ سۆزىنى ئاڭلاپ ئىتائەت قىلىشنىڭ كاتتا نېمەت ئىكەنلىكىگە قاراڭلار. ئوھود جېڭىدىن كېيىن رەسۇلۇللاھ ﷺ ئەبۇ سۇفيانىنىڭ كەينىگە قايتىپ قالغان مۇسۇلمانلارنىمۇ بىر تەرەپ قىلىۋەتمەكچى بولغانلىقىنى بىلگەن چاغدا، جەڭدە مۇسۇلمانلارغا يەتكەن زور تالاپەتنىڭ تەسىرىدىن يارىلانغان ۋە ئازابلىنىۋاتقانلارنىڭ ھالىغا قاراپ قاتتىق قايغۇرغان ئىدى.

شۇنىڭدىن كېيىنمۇ ئۇلار ئاللاھ ۋە ئۇنىڭ رەسۇلىنىڭ ئىتائىتىگە ھەقىقىي ئاۋاز قوشتى. ئاللاھ مۇنداق دەيدۇ: «ئوھود جېڭىدا يارىلانغاندىن كېيىن ئاللاھنىڭ ۋە ئۇنىڭ رەسۇلىنىڭ چاقىرىقىغا ئاۋاز قوشقانلار، ئەنە ئۇلاردىن ياخشى ئەمەلنى قىلغانلار ۋە تەقۋادارلىق قىلغانلار كاتتا ساۋابقا ئېرىشىدۇ». شۇنىڭدەك، مۇسۇلمانلار ئەھزاب ئۇرۇشىدىن، جەڭنىڭ ئاۋۋالقى قايغۇسى كۆتۈرۈلۈپ خاتىرجەملىك نېمىتىدىن

بەھرلەنگەن خۇشال ھالەتتە قايتىشقان چاغلىرىدىمۇ ھەم ئەھۋال ئەنە شۇنداق بولغان ئىدى.

شۇ چاغدا ئۇلاردىن تېخى جەڭنىڭ ئىزناسى توپا-چاڭلىرى كەتمەي تۇرۇپ ئۇلارغا يەنە بىر غازاتقا چىقىش بۇيرىقى كەلگەن ئىدى، رەسۇلۇللاھ ﷺ ئۇلارغا: «ھەممىڭلار ئەسىرنى پەقەت بەنىي قۇرەيزەدە ئۇقۇڭلار» دېگەن بولۇپ، شۇنىڭغا بىنائەن ئۇلار ئاللاھ ۋە ئۇنىڭ رەسۇلىنىڭ ئەمرىگە ئاۋاز قوشۇپ ئىتائەت قىلىشقان ئىدى، نەتىجىدە ئەمرنىڭ بۇيرۇقىنى ئاڭلاپ ئىتائەت قىلىپ ئاللاھنىڭ ئەمرىنى ئادا قىلىپ دۈشمەنلەر ئۈستىدىن غەلىبە نۇسرەتكە ئېرىشتى.

سەھى مۇسلىمدا ئەبى ھۇرەيرە ﵁ دىن رىۋايەت قىلىنغان بىر ھەدىستە رەسۇلۇللاھ ﷺ مۇنداق دەيدۇ: «كىمكى ماڭا ئىتائەت قىلسا، ئاللاھقا ئىتائەت قىلغان بولىدۇ. كىمكى ماڭا ئاسىيلىق قىلسا، ئاللاھقا ئاسىيلىق قىلغان بولىدۇ. كىمكى ئەمرگە ئىتائەت قىلسا، ماڭا ئىتائەت قىلغان بولىدۇ. ئەمرگە ئاسىيلىق قىلسا، ماڭا ئاسىيلىق قىلغان بولىدۇ».

ئەمرگە ئاڭلاپ ئىتائەت قىلىشقا تۈرتكە بولىدىغان ئىشلاردىن:

1. ئەمرلەردىن ياخشى گۇمان قىلىش.

ئاللاھ مۇنداق دەيدۇ: «ئى مۆمىنلەر! كۆپ گۇماندىن ساقلىنىڭلار، ھەقىقەتەن بەزى گۇمانلار گۇناھتۇر».

بارلىق مۇسۇلمانلاردىن ياخشى گۇمان قىلىش ۋاجىپ بولغانىكەن، ئەمرلەردىن ياخشى گۇمان قىلىش تېخىمۇ ۋاجىپ. ئەمرلەردىن يامان گۇمان قىلىشتىنمۇ بەك جىھادقا زىيانلىق ئىش يوق، قانداقمۇ زىيان كەلتۈرمىسۇن؟ گۇمان ئەڭ يالغان سۆز تۇرسا. رەسۇلۇللاھ ﷺ مۇنداق دەيدۇ: «گۇمانخورلۇقتىن ساقلىنىڭلار ھەقىقەتەن گۇمان ئەڭ يالغان سۆزدۇر».

ساھىب فەيزۇل قەدىر مۇنداق دەيدۇ: «بىر ئادەمنىڭ ئورۇنسىز باشقىلاردىن يامان گۇمان قىلىشى، ئۇنىڭ دۈرۈس كىشى ئەمەسلىكىگە دەلىل. خۇددى ئىنسانىنىڭ قىلىقى يامان بولسا، گۇمانلىرىمۇ يامان بولىدۇ دېيىلگەنىدەك».

2. ئەمرنى ھۆرمەتلەش.

مۇسنەدتە ئابدۇللا ئىبنى ئەمىر ئىبنى ئاس ﵁ نىڭ مۇنداق دېگەنلىكىنى

رىۋايــەت قىلىــدۇ: «رەســۇلۇللاھ ﷺ بىزگــە بــەش ئىشــتا ئەھــدە قىلــدى، كىمكــى شــۇ بــەش ئىشــنى قىلســا، ئالــلاھ شــۇ كىشــگە كېپىــل بولــدۇ. كېســەل يوقلىغــان كىشــى، ياكــى جىنازىغــا ئەگەشــكەن كىشــى، ياكــى جەڭگــە چىققــان كىشــى، ياكــى ئىززەتلــەش ھۆرمەتلــەش مەقســتىدە ئىمامنىــڭ ئالدىغــا كىرگــەن ياكــى ئىمامدىــن كىشــىلەرگە ۋە كىشــىلەردىن ئىمامغــا ســالام يەتكــۈزۈش ئۈچــۈن ئىمامنىــڭ ئۆيىــدە ئولتۇرغــان كىشــى، ئەمرنــى ئىززەتلــەش ۋە ھۆرمەتلــەش، ئۇنىڭغــا ئىتائــەت قىلىــش ۋە يــاردەم بېرىــش، ئەخلاقــى ۋە قىياپــەت جەھەتتىكــى گۈزەللىكلەرنــى تىلغــا ئېلىــش بىلــەن ئۇنــى ياخشــىلىققا بۇيــرۇپ يامانلىقتىــن توســۇش، بۇيــرۇق ۋە چەكلىمىلىرنــى ئىجــرا قىلىشــقا ئالدىــراش ۋە مەخپىــي نەســىھەت قىلىــش بىلــەن بولــدۇ».

ھافىزنىــڭ نەقىــل قىلىشــىچە: «مۇســۇلمانلارنىڭ ئىمامىلىرىغــا نەســىھەت قىلىشــى، ئۇلارنىــڭ ئــۆز ئۈســتىگە ئالغــان مەجبۇرىيەتلىرىنــى ئــادا قىلىشــقا يــاردەم بېرىشــى، غەپلەتتــە قالغــان ۋاقىتتــا ئاگاھلانــدۇرۇش خاتالاشــقان ۋاقىتتــا ئىللەتلىرىنــى توسۇشــى، كاتىپلىــق قىلىــپ بېرىشــى ۋە ئۇلارغــا شــىكايەت قىلىــپ كەلگــەن كىشــىلەرنى قايتۇرۇشــى ئەمرنــى ھۆرمەتلىگەنلىــك ۋە يــاردەم بەرگەنلىــك بولــدۇ».]فەتھــى[.

تۆتىنچى: سەۋر قىلىش ۋە مۇستەھكەم تۇرۇش

ئاللاھ مۇنداق دەيدۇ: ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اصْبِرُوا وَصَابِرُوا وَرَابِطُوا وَاتَّقُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ﴾. «ئى مۆمىنلەر! تائەت ئىبادەتنىڭ مۇشەققەتلىرىگە ۋە سىلەرگە يەتكەن ئېغىرچىلىقلارغا سەۋر قىلىڭلار، دۈشمەنلەرگە زىيادە چىدامچان بولۇڭلار (چېگرالارنى ساقلاپ) جىھادقا تەييار تۇرۇڭلار، مەقسىتىڭلارغا يېتىش ئۈچۈن ئاللاھتىن قورقۇڭلار». [ئال ئىمران 200 -ئايەت]. چۈنكى يول ئۇزۇن شۇڭا ئوزۇق-تۈلۈك يېتەرلىك بولۇشى كېرەك، ئازاب-ئوقۇبەتلىرى كۆپ شۇڭا سەۋرچان ۋە مۇستەھكەم بولۇشى كېرەك. چۈنكى جىھاد ئاللاھ بىزگە پەرز قىلغان ئىبادەت، شۇڭا ھەر قانچە جاپالىق ۋە زېرىكىشلىك بولسىمۇ، باتىل كەڭ تارقىلىپ كەتكەن ۋە غەلىبە نۇسرەت ئاز بولسىمۇ بۇ يولنى داۋاملاشتۇرىشىمىز كېرەك.

ئىمام مالىك ﷺ زەيد ئىبنى ئەسلەمنىڭ مۇنداق دېگەنلىكىنى رىۋايەت قىلىدۇ، ئەبۇ ئۇبەيدە ئىبنى جەرراھ ﷺ ئۆمەر ئىبنى خەتتابقا: «رۇملۇقلارنىڭ ئۆزلىرىگە قارشى توپلانغانلىقىنى ئۇلاردىن خەۋپسىرىگەنلىكى توغرىسىدا» خەت يازدى، ئۆمەر ﷺ ئۇنىڭغا «ھەقىقەتەن ئاللاھ بىر مۆمىن بەندىگە قاتتىقچىلىقنى چۈشۈرسە، كەينىدىن چىقىش يولىنى قىلىپ بىرىدۇ، ھەرگىزمۇ قىيىنچىلىق ئىزچىل داۋاملاشمايدۇ، ئاللاھ ئۆزىنىڭ كىتابىدا مۇنداق دەيدۇ: «ئى مۆمىنلەر! تائەت ئىبادەتنىڭ مۇشەققەتلىرىگە ۋە سىلەرگە يەتكەن ئېغىرچىلىقلارغا سەۋر قىلىڭلار، دۈشمەنلەرگە زىيادە چىدامچان بولۇڭلار (چېگرالارنى ساقلاپ) جىھادقا تەييار تۇرۇڭلار مەقسىتىڭلارغا يېتىش ئۈچۈن ئاللاھتىن قورقۇڭلار». ئاللاھ يەنە مۇنداق دەيدۇ: «بىز سىلەرنى بىر ئاز قورقۇنچ بىلەن بىر ئاز قەھەتچىلىك بىلەن ۋە ماللىرىڭلارغا جانلىرىڭلارغا باللىرىڭلارغا زىرائەتلىرىڭلارغا يېتىدىغان زىيان بىلەن چوقۇم سىنايمىز «بېشىغا كەلگەن مۇسىبەت زىيان زەخمەتلەرگە» سەۋر قىلغۇچىلارغا (جەننەت) بىلەن خۇش خەۋەر بەرگىن. ئەبۇ جەئپەر تەبەرى ﷺ مۇنداق دەيدۇ: بۇ ئاللاھ تەرەپتىن كەلگەن خەۋەر، ئاللاھ رەسۇلۇللاھ ﷺ نىڭ ئەگەشكۈچىلىرىگە كىمنىڭ رەسۇلۇللاھ ﷺ گە ئەگەشىدىغانلىقىنى سىناش ئۈچۈن قاتتىقچىلىقلار بىلەن سىنايدىغانلىقىنى» سۆزلىدى.

لېكىن سەۋرنىڭ ئاقىۋىتى ياخشى. ئاللاھ مۇنداق دەيدۇ: «ئەگەر سەۋر قىلساڭلار بۇ سەۋر قىلغۇچىلار ئۈچۈن ياخشى». ئاللاھتىن ياردەم تەلەپ قىلىڭلار سىلەردىن ئىلگىرى ئۆتكەن مۇجاھىتلارنىڭ سۆزىنى دەڭلار، ئاللاھ مۇنداق دەيدۇ: ئۇلار جالۇت ۋە ئۇنىڭ ئەسكەرلىرى بىلەن ئۇچراشقان ۋاقىتتا «رەببىمىز قەلبىمىزنى چىدامچانلىق بىلەن تولدۇرغىن، قەدەملىرىمىزنى «ئۇرۇش مەيدانلىرىدا» ساباتلىق قىلغىن، كافىر قەۋمگە قارشى بىزگە ياردەم بەرگىن دېدى. سىناققا ئۇچرىغان

مۇۋەھھدلەرنىڭ سۆزى: ئى رەببىمىز قەلبلىرىمىزنى چىدامچانلىق بىلەن تولدۇرغىن بىزنى مۇسۇلمانلار قاتارىدا ۋاپات تاپقۇزغىن. ئۇلار ھەسرەت چەككۈچى كاپىر بولغىنىدىن كىيىن ياخشىلىققا ئېرىشكەن شەھىدلەردىن بولدى.

بىلگىنكى! ئەڭ ياخشى يەتكۈزگۈچى رەسۇلۇللاھ ﷺ مۇنداق دەيدۇ: «ھەقىقەتەن ئۇممەت ساڭا بىر ئىشتا پايدا يەتكۈزۈش ئۈچۈن توپلانسا، ئاللاھ ساڭا تەقدىر قىلغاندىن باشقا ھېچ نەرسە پايدا بېرەلمەيدۇ. ئەگەر ئۇممەت ساڭا زىيان يەتكۈزمەكچى بولسا، ئاللاھ ساڭا تەقدىر قىلغاندىن باشقا زىيان يەتكۈزەلمەيدۇ». يەنە مۇنداق دەيدۇ: «بىلگىنكى نۇسرەت سەۋر بىلەن، چىقىش يولى قىيىنچىلىق بىلەن، بىر قىيىنچىلىقتىن كىيىن بىر ئاسانچىلىق بار».

مەن دېمەكچى بولغىنىم ۋە تەجرىبە سىناق بىلەن ئىسپاتلانغان نەرسە شۇكى، قوماندانلارنىڭ مۇستەھكەم تۇرۇشى بولۇپمۇ جەڭ مەيدانلىرىدا ۋە دۈشمەنگە ئۇچراشقان ۋاقىتتا مۇستەھكەم تۇرۇشىدۇر. سەھىھ ھەدىستە: بىر ئادەم بەرادىن «ئەي ئەبۇ ئەمارە ھۇنەيىن كۈنى قاچتىڭلارمۇ» دەپ سورىدى؟ بەرا «ھالبۇكى مەن ئاڭلاۋاتاتتىم، ئەمما رەسۇلۇللاھ ﷺ قاچمىدى، ئەبۇ سۇفيان ئىبنى ھارىس رەسۇلۇللاھ ﷺ نىڭ قېچىرنىڭ تىزگىنىنى تۇتۇپ تۇرغان ئىدى، رەسۇلۇللاھ ﷺ گە مۇشرىكلار يۈپۈرلۈپ كەلگەن ۋاقىتتا ئۇ مۇنداق دېيىشكە باشلىدى «مەن رەسۇل، يالغان ئەمەس مەن بولسام ئابدۇل مۇتەللىپنىڭ ئوغلى» بۇ ھەدىستە چوڭ پايدا بار، ئۇ پايدا تەلىم ئالماقچى بولغان كىشىگە نۇر بولىدۇ.

1. قوماندان جەڭ بولۇۋاتقان ئورۇندا بولىدۇ، يىراقلاشمايدۇ، بولۇپمۇ جەڭگاھتىن يىراق كەتمەيدۇ، مۇھىم ئىش ياكى دەۋەتنى سەۋەب قىلىپ شەھەردىن يەنە بىر شەھەرگە چىقىپ كەتمەيدۇ، بۇرادەرلىرىمىزدىن تەلەپ قىلىدىغىنىمىز ۋىلايەت ئەمىرى ئۆز ۋىلايىتىگە كېپىل بولۇشى، رايون ئەمىرى ئۆز رايونىغا كېپىل بولۇشى، كەتىبە ياكى گۇرۇپپا قوماندانى ئۆز ئەسكەرلىرىنىڭ ئارىسىدا بولۇشى كېرەك، قايسى بىرى شۇنداق قىلالمىسا ئۇنىڭ ئەھلى بولغان تەقدىردىمۇ ئەمىرلىك ھالال ئەمەس. شىرلار ئورمان سىرتىدىن ئوۋ ئۇۋلىمايدۇ، ئەگەر ئۇۋلىسا باشقىنىڭ رىزقىدا ئورۇنلانغان بولىدۇ.

2. بەرانىڭ (قېچىرنىڭ تىزگىنىنى تۇتۇپ تۇراتتى) دېگەن سۆزىدىن پايدا: رەسۇلۇللاھ ﷺ مۇشۇ خەتەرلىك ئورۇندا ئاستا ماڭىدىغان قېچىرغا مىنگەن ئىدى. ئىبنى كەسىر رحمه الله مۇنداق دەيدۇ: بۇ ئاجايىپ شىجائەت ئىدى، ئۇرۇش تازا قىزىغان بۇ كۈندە ئەسكەرلىرى چېكىنىدى، ھالبۇكى ئۇ تېز يۈگۈرەلمەيدىغان، قېچىشقىمۇ يارىمايدىغان قېچىرنىڭ ئۈستىدە ئىدى، شۇنداق تۇرۇپ دۈشمەن تەرەپكە

يۈگۈرىۋاتاتتى، تونۇمايدىغان كىشىلەرنىڭ تونۇشلىشى ئۈچۈن ئۆزىنىڭ ئىسمىنى ئۇنلۇك ئاشكارا ئاۋازدا توۋلىشى، مانا بۇ چېكىگە يەتكەن باتۇرلۇق، ئاللاھنىڭ رەھمەت-سالاملىرى دائىم قىيامەت كۈنىگىچە ئۇنىڭغا بولسۇن.

ئىبنى بەتتال مۇلھەبنىڭ مۇنداق دېگەنلىكىنى زىكىر قىلىدۇ: جەڭدە ئىمامنىڭ قېچىرغا مىنىشى ئۇنىڭ تېخىمۇ مۇستەھكەم تۇرۇشى، قېچىشنى ئويلاپ قالماسلىقى ئۈچۈن، سىياسىي تەرەپتىن ئەگەر ئۇ مۇستەھكەم تۇرسا ئەگەشكۈچىلەر مۇستەھكەم تۇرىدۇ، ئۇنىڭدىكى چىدامچانلىقنى كۆرسە باشقىلارمۇ چىدامچان بولىدۇ.

بۇ سۆزلەر پايدىلىق بولۇپ، ئەمىر ئۆز ئەسكەرلىرى مىنگەن ئۇلاغدىن كۈچلۈكرەك بەك تېز ماڭىدىغان نەرسىگە مىنمەسلىكى، بەلكى ئەسكەرلىرىنىڭ قەلبىنى تەسكىن تاپقۇزۇش ۋە شۇبھىدىن يىراقلاشتۇرۇش ئۈچۈن ئوتتۇرھال نەرسىگە مىنىشى كېرەك.

3. رەسۇلۇللاھ ﷺ نىڭ «مەن رەسۇل يالغان ئەمەس، مەن ئابدۇل مۇتەللىپنىڭ ئوغلى» دەپ ئۆزىنى تونۇشتۇرۇشى، جەڭ قاتتىق قىزىپ ياكى مەغلۇبىيەت يۈزلىنىپ ئۆزىنىڭ يېنىدىن ئۆتكەن بۇرادەرلىرى ئېسىنى يوقاتقاندا، رەسۇلۇللاھ ﷺ ئۆز قوشۇنىغا، ئۆزىگە مۇھەببەت باغلىغان كىشىگە ئۆزىنىڭ مەۋجۇتلىقىنى ۋە قاچمىغانلىقىنى بىلدۈرۈپ قويۇشى كېرەك ئىدى، بۇ مەسىلە بىخەتەرلىك ۋە ئەسكىرى ئېھتىيات دەۋاتقان تام ئارقىسىدىكى كاتتىباشلارغا ئاشكارا بولىشى كېرەك ئىدى، چۈنكى بۇلارغا نە ئۇرۇن نە ۋاقىت يوق، مەيدان جاننى پىدا قىلىش ۋە چىدامچانلىق بىلەن تولغان.

ئاجايىپ ئىش، بەزى جىھاد ئەمىرلىرى جەڭ قىزىپ دۈشمەن مۇسۇلمان رايونىغا باستۇرۇپ كەلگەن ۋە ئۇرۇش باشلىنىپ كەتكەن ۋاقىتتا ئۆز ئەسكەرلىرى ئىچىگە يۈشۈرىندۇ، ئۆز ئەسكەرلىرىگە ۋە باشقىلارغا ئىسمىنى يەتكۈزمەيدۇ، ئۇنىڭ پىلانى يول باشچىنى قوماندانلارنى مۇھاپىزەت قىلىشنى باھانە قىلىدۇ، ئەمىر شۇ قىلمىشى بىلەن ئۆزىنى ھەم بۇرادىرلىرىنى ھالاكەتكە تاشلايدۇ.

ئەگەر ئەمىر ئۇلار ئىچىدە سابىت تۇرۇپ ئۆز قوشۇنىنى توپلاپ دۈشمەننى قىرىپ تاشلاپ باتۇرلۇقنى مۇستەھكەملىكنى نامايان قىلسا، بۇ ئۆزى ۋە بۇرادەرلىرى ئۈچۈن ھالاكەتنىڭ ئورنىغا نىجاتلىق بولاتتى.

4. رەسۇلۇللاھ ﷺ مۇسۇلمىنىڭ سەھىھ ھەدىسىدە: «ئەي ئاببااس! سەمۇرە ئىگىلىرىنى چاقىرغىن» دېدى، ئاببااس «مەن يۇقىرى ئاۋازدا سەمۇرە ئىگىلىرى

قىنى» دىدىم. ئۇلار مىنىڭ ئاۋازىمنى ئاڭلىغان ۋاقتتا كالا ئۆزىنىڭ باللىرىغا يۈزلەنگەندەك يۈزلىنىپ مانا بىز دىيىشتى» دەيدۇ. ئىبنى ئىسھاق مۇنداق دەيدۇ: «بىر كىشى ئۆزىنىڭ تۆگىسىنى چاقىرماقچى بولىدۇ، لېكىن ئۇلگۈرمىدى، قالقىنىنى تاشلاپ قىلىچىنى ئېلىپ ئاۋاز تەرەپكە بۇرۇلغان ئىدى».

تەبەرى رەسۇلۇللاھ ﷺ نىڭ ئاباسقا مۇنداق دېگەنلىكىنى رىۋايەت قىلىدۇ: «ئى ئەنسارلار گۇرۇھى! ئى مۇھاجىرلار گۇرۇھى! دەپ چاقىرغىن» ئاباس ئەنسارلارنى قەبىلىمۇ قەبىلە چاقىرىشقا باشلىدى. ئاندىن كېيىن «سۈرە بەقەر ئىگىلىرىنى چاقىرغىن» دىيدى، كىشىلەر تەرەپ-تەرەپتىن بىر باش بولۇپ كەلدى. سەھىھ مۇسلىمدا: ئاندىن كېيىن چاقىرىق بەنى ھارىس ئىبنى خەزرەجدە توختىدى. بۇ يەردە مۇھىم توختاش ۋە بۇيۇك نەبەۋى ھىكمەت بار، بۇ رەسۇلۇللاھ ﷺ نىڭ كىشىلەر چېكىنىپ سەپلەر بۆلۈنۈپ ئۆزى بىلەن ئون ئىككى ئادەمدىن باشقىسى قالمىغان ۋاقتتا قىلغان ئىشى، كۆپ رىۋايەتتە: سەكسەن ئادەمدىن باشقىسى قالمىغان، مۇسۇلمانلارنىڭ ئاتلىقلىرى چېكىنىدى، بۇلار قاتارىدا ئۇرۇش باتۇرلىرىنىڭ ئەڭ ياخشىسى سەلەمە ئىبنى ئەكۋەمۇ بار ئىدى، بەلكى ئاللاھنىڭ بەندىلىرىنىڭ ياخشىسى، رىزۋان بەيئىتىنى بەرگەنلەرمۇ چېكىنىدى.

شۇنداق جىددىي ۋاقتتا قوماندان ئۇمىدنى ئۈزمىدى، قىلىچىنى تاشلاپ جەڭ مەيدانىدىن قاچمىدى، بەلكى رەسۇلۇللاھ ﷺ مۇستەھكەم تۇردى، ئاندىن كېيىن كىشىلەرنى سۈپەتلىرى بىلەن چاقىرىشقا باشلىدى، مۇستەھكەم ئىمان ئەھلى، ئىخلاسمەن ئەسكەر، دەرەخ ۋە رىزۋان بەيئىتى دەپ باشتىن باشلاپ چاقىرىشقا باشلىدى، ئاندىن كېيىن قۇرئان ئەھلى، ئاللاھنىڭ كىتابىنى يادلىغۇچىلار دەپ چاقىرىشقا باشلىدى، ئاندىن سۈرە بەقەر ئىگىلىرىنى چاقىردى، كىشىلەر ئۆز ئەتراپىغا قاراپ مۆمىن گۇرۇھنىڭ ئىچىدە قەبىلە ئىتتىپاقلىقى قوزغىلىشقا باشلىدى، ئاندىن ئەنسارلارنى قەبىلىمۇ-قەبىلە ئىسىملىرى بىلەن توۋلىدى، كىمنىڭ كۆڭلىگە قىچىش ئىستىكى پەيدا بولسا نومۇستىن قورقتى، رەسۇلۇللاھ ﷺ شەخسلەر بىلەن ئومۇمنى ماختاشقا باشلىدى.

مۇھىم نۇقتا: جەڭدىن قېچىشنىڭ گۇناھى، بۇ گۇناھنى قىلغۇچىنىڭ جىنايىتى ئېغىر، بۇنداق قىلغۇچى ھالاكەتكە تاشلايدىغان گۇناھقا چۈشسىمۇ، رەسۇلۇللاھ ﷺ قاچقان كىشىگە قوپاللىق قىلمىدى ئەيىبلىمىدى، بەلكى ئەكسىچە ئۇلارنىڭ جىھادتا ئالدىدا ماڭغۇچى قەبىلە دەپ ئاتىدى. بۇنىڭدا پايدا بولۇپ، ئەمىر ئاللاھقا تايانغاندىن باشقا سادىق مۇجاھىتلارغا تايىنىدۇ، ئۇلارنى ياخشى كىشىلەرنىڭ باللىرى دەپ ماختايدۇ، ئۇلارنىڭ بىرەرىنى ئەيىبلەشتىن ئېھتىيات قىلىدۇ، شۇنىڭغا ئوخشاش جىھادنى تاشلىغان ھەر بىر كىشى بىلەن ئالاقە قىلىدۇ، ئۇنى بۇرۇنقى

ئاللاھ يولىدىكى جىھادنىي ئەسلىتىدۇ، ئۇنى ئۆز قېرىنداشلىرىنىڭ سېپىگە قايتۇرىدۇ، ھەقىقەتەن جەڭدىن تاشلاپ قويۇش ئۇنى شەيتان ۋە شەيتان گۇرۇھىغا تاشلاپ قويغانلىقتۇر، جىھاد ۋە ئەسكەرلەر ئۇچۇن زىيانلىقتۇر، ئەقىللىك كىشى بۇنداق دېمەيدۇ.

5. ھۇنەيىن كۈنى قاچقان كىشى توغرىسىدا سەھىھ مۇسلىمدا: ئۇممۇ سۇلەيم ھۇنەيىن كۈنى بىر خەنجەرنى ئېلىپ «ئەي رەسۇلۇللاھ ﷺ سېنى تاشلاپ قاچقانلارنى ئۆلتۈرەيمۇ» دېدى، رەسۇلۇللاھ ﷺ «ئەي ئۇممۇ سۇلەيم! ھەقىقەتەن ئاللاھ يېتەرلىك، ئۇلار ياخشى قىلغۇچىدۇر» دېدى. بۇخارىدا رەسۇلۇللاھ ﷺ بىلەن ئون مىڭ كىشى بولۇپ ئۇلار قاچتى، چۈنكى ئۇلار مەككە ئەھلىدىن يېڭىدىن مۇسۇلمان بولغانلار ئىدى، شۇڭا رەسۇلۇللاھ ﷺ ياخشىلىق قىلىپ ئۇلار يېڭىدىن مۇسۇلمان بولغانلار دەپ ئاتالدى. ئۇلارنىڭ ئىسلامى ئاجىز ئىدى، ئۇممۇ سۇلەيم ئۇلارنى مۇنافىق، قاچقانلىق سەۋەبلىك ئۇلارنى ئۆلتۈرۈشكە لايىق دەپ ئويلىغان ئىدى.

بۇرۇن ئوچۇقلاشتۇرۇلغان نەرسىلەردىن؛ ھۇنەيىن كۈنى جەڭدىن قاچقان يېڭىدىن مۇسۇلمان بولغانلار مۇسۇلمانلارنىڭ سەپلىرىنى بۇزدى، مۇخلىس باتۇرلارنىڭ قەلبىگە قورقۇنچ تاشلىدى.

رەسۇلۇللاھ ﷺ يېڭى مۇسۇلمان بولغانلارنى ھۇنەيىنگە بىرگە ئېلىپ چىقىپ خاتالاشقانمۇ؟ ئۇلارنىڭ ئىسلامى ئاجىز ئىدى، رەسۇلۇللاھ ﷺ تەۋھىد توغرىسىدا دەرس بەرمىگەنمۇ؟ ئۇلارنىڭ ئىسلامغا يېڭى كىرگەنلىكىنى تەكىتلەيدۇ، تىرمىزى سەھىھ ھەدىستە: رەسۇلۇللاھ ﷺ ھۇنەيىنگە چىققاندا مۇشرىكلارنىڭ زاتۇ ئەنۋات دېيىلىدىغان، قىلىچلىرىنى ئېسىپ قويىدىغان بىر دەرەخنىڭ يېنىدىن ئۆتكەندە «ئەي رەسۇلۇللاھ! بىزگىمۇ ئۇلارنىڭكىگە ئوخشاش زاتۇ ئەنۋات قىلىپ بەرگىن» دېدى، رەسۇلۇللاھ ﷺ «سۇبھانەللا بۇ مۇسا ئەلەيھىسسالامنىڭ قەۋمىنىڭ بىزگىمۇ ئۇلارنىڭ ئىلاھىغا ئوخشاش ئىلاھ قىلىپ بەرگىن» دېگەن سۆزىگە ئوخشاش سۆز» دېدى.

بەزى قەلبىدە كېسەللىك بارلار ئىسلام دۆلىتى ئېلان قىلىنغاندىن كېيىن بىزنىڭ قوشۇنىمىزغا كىرگەن كىشىلەرنىڭ كۆپلىكىدىن ئۇلار بىزنى ئەيىبلىدى، مەن بۇنى شۇلارغا دەيمەن، ئۇلارنىڭ بەزىسى بەزى ئورۇنلاردا مەغلۇپ بولۇشقا سەۋەب بولىدى، ئۇلار بىز رەسۇلۇللاھ ﷺ گە ئەگەشقان كۆپ ئىشنى سۆزلىمىدى، رەسۇلۇللاھ ﷺ گە ئاللاھ فەتھىنى بەرگەندە ئېھسان قىلغاندا، رەسۇلۇللاھ ﷺ غەنىمەتلەرنى مۇھاجىر ۋە يېڭىدىن مۇسۇلمان بولغانلارغا بۆلۈپ بەردى، بۇخارىدا كەلگىنىدەك ئەنسارلارغا ۋە باشقا قوشۇنغا ھېچ نەرسە بەرمىدى، ئىبنى قەييىم

مۇنداق دەيدۇ: بۇنىڭدىكى ھېكمەت ئاللاھ نۇسرەتنىڭ ئۆز ئەلچىسىگە كۆپ كىشىنىڭ دىنغا كىرىشى بىلەن ئەمەس، قەۋمىنىڭ ئۇرۇشۇشتىن توختۇۋلىشى بىلەن ئەمەس، بەلكى ئۆز ياردىمى بىلەن بولىدىغانلىقىنى ئاشكارىلىماقچى.

ئاللاھقا شۈكرى بىز ئۈممەتكە شۇنىڭ بىلەن خۇش بېشارەت بېرىمىز، دۆلەت ئېلان قىلىنغاندىن كېيىن ئەمىر قورال تاشلىغىنى يوق، بەلكى مۇشۇ كۈنىمىزگە قەدەر جەڭ باتۇرلىرى بولۇپ كەلدى، ئالەملەرنىڭ رەببى ئاللاھقا گۈزەل مەدھىيەلەر بولسۇن.

بەشىنچى: تەييارلىق قىلىش

ئاللاھ مۇنداق دەيدۇ: ﴿وَأَعِدُّوا لَهُم مَّا اسْتَطَعْتُم مِّن قُوَّةٍ﴾. «دۈشمەنلىرىڭلارغا قارشى قولۇڭلاردىن كېلىشىچە قورال كۈچى تەييارلاڭلار». [ئەنفال 60 ـ ئايەت].

[أضواء البيان] كىتابىنىڭ ساھىبى مۇنداق دەيدۇ: «بۇ ئايەت مەيلى قورال تەرەققىي قىلغان ياكى قىلمىغان بولسۇن قولىدىن كېلىشىچە تەييارلىق قىلىشقا كەسكىن بۇيرىدى، شۇنداقلا ھەم دۇنيا ئىشلىرىدىكى تەرەققىياتقا يۈزلىنىشكە كەسكىن بۇيرۇق ھېسابلىنىدۇ.

ھەممىگە مەلۇمكى، جىھاد ھەربىر مۇسۇلمانغا بولۇپمۇ راپىزىلار دىيارىدىكى مۇسۇلمانلارغا پەرز ئەيىن، ۋاجىپنى ئادا قىلىش ئۈچۈن ئۇنى روياپقا چىقىرىشقا تېگىشلىك بولغان نەرسىنى ھازىرلاش ھەم ۋاجىپ بولىدۇ، رەسۇلۇللاھ ﷺ مۇنداق دېگەن: «ئەي ئىسمائىلنىڭ ئەۋلادلىرى! ئوقيا ئېتىڭلار، ھەقىقەتەن بوۋاڭلار ئىسمائىل مەرگەن ئىدى». رەسۇلۇللاھ ﷺ يەنە مۇنداق دېگەن: «ھەقىقەتەن كۈچ قۇۋۋەت ئوق ئېتىشتۇر». سەنئانى يۇقىرىقى ھەدىسنىڭ شەرھىسىدە مۇنداق دەيدۇ: «يۇقىرىقى ھەدىس ئايەتتە تىلغا ئېلىنغان قورال كۈچىنى تەپسىرى بولىدۇ، چۈنكى رەسۇلۇللاھ ﷺ نىڭ زامانىسىدا ئوقيا ئېتىش ئاساسلىق قورال كۈچى ھېسابلىنىدىغان بولۇپ، ئۇ مۇشرىكلارغا ئېتىلىدىغان مىلتىق قوراللارنىمۇ ئۆز ئىچىگە ئالىدۇ، خۇلاسە شۇكى، مۇرتەد مۇستەبىت كاپىرلارغا قارشى جەڭ ئۈچۈن تەييارلىق قىلىش، قورال كۈچى ھازىرلاشمۇ جىھاد ۋاجىپ بولغان ھەربىر مۇسۇلمانغا ۋاجىپتۇر.

بۇ يەردە سۆزلىمەكچى بولغان نەرسە شۇكى:

1. بۇ ھەقتە ئەبۇ جەئفەر تەبەرى ﷺ «قولۇڭلاردىن كېلىشىچە كۈچ» دېگەن ئايەتنىڭ تەپسىرىدە مۇنداق دېگەن: «جىھاد ئۈچۈن قولۇڭلاردىن كېلىشىچە قورال ياراغلاردىن سىلەرگە كۈچ قۇۋۋەت بولىدىغان نەرسىلەرنى ھازىرلاڭلار، شۇڭا قورال-ياراق ياساش ئاللاھ يولىدا قىلىنىدىغان جىھادقا ياردەم بېرىدىغان ئەڭ چوڭ نەرسىدۇر، ھازىر ئۇنى ھەربىي سانائەت دەپمۇ ئاتايدۇ. بۇ ھەقتە ئاللاھ كىتابىدا مۇنداق دەيدۇ: ﴿وَعَلَّمْنَاهُ صَنْعَةَ لَبُوسٍ لَّكُمْ لِتُحْصِنَكُم مِّن بَأْسِكُمْ فَهَلْ أَنتُمْ شَاكِرُونَ﴾ «جەڭلەردە سىلەرنى ياردار بولۇشتىن ساقلاش مەقسىتىدە داۋۇتقا سىلەر ئۈچۈن ساۋۇت ياساشنى ئۆگەتتۇق. سىلەر بۇنىڭغا شۈكۈر قىلامسىلەر؟» دەيدۇ. [ئەنبىيا 80 ـ ئايەت]. تەبەري ﷺ مۇنداق دەيدۇ: «ئايەتتىكى ساۋۇت كىيىمى ئەرەبلەردە مەيلى دۇبۇلغا، ساۋۇت، قىلىچ، نەيزە

ۋە ئۇقيا بولسۇن ھەممىسىنى بىردەك ئۈز ئىچىگە ئالىدۇ. ئىبنى كەسىر ﷺ مۇ ئۇنى ساۋۇت ياساش دەپ كەلتۈرگەن.
.3
ئاللاھ كىتابىدا ساۋۇت كىيىمنىڭ سۈپىتىنى بايان قىلىپ: ﴿أَنِ اعْمَلْ سَابِغَاتٍ وَقَدِّرْ فِي السَّرْدِ﴾ «(ئى داۋۇد!) مۇكەممەل ساۋۇتلارنى ياسىغىن ئۇنى ياساشتا ھالقىلىرنى بىر بىرىگە تەكشى قىلغىن» دېگەن، يەنى بۇنىڭدا كەڭرى ۋە ئۇزۇن بولغان ساۋۇت مەقسەت قىلىنغان بولۇپ، بۇ ھەقتە [أضواء البيان] دېگەن كىتابتا مۇنداق كەلتۈرۈلگەن: يەنى ساۋۇتنى توقۇشتا ھالقا ۋە مىخلىرنى ئۇنىڭغا لايىق مىقداردا قىلغىن. ئىبنى كەسىر ﷺ قەتادەدىن رىۋايەت قىلىدۇكى، داۋۇتتىن بۇرۇنقى ساۋۇتلارنىڭ ئالدىدا تۈنۈكلىرى بولۇپ، داۋۇت ھالقىلىق ساۋۇت ياسىغان تۇنجى ئىدى.

يۇقىرىدا ئاللاھ ساۋۇت ياساشتىكى ئەڭ ئىنچىكە تەرەپلىرىنىمۇ ئۈگەتتى، ئۆز بەندىلىرىگە بۇ ئىلاھى تەلىمنى بېرىپ، «سىلەر بۇنىڭغا شۈكۈر قىلامسىلەر؟» دەپ سورىدى. لېكىن تولىمۇ ئەپسۇس كۆپ ساندىكى مۇجاھىدلىرىمىز دۈشمەنلىرىمىز بىلەن بولغان جەڭدە بۇ مەسىلىگە ئەھمىيەت بەرمەيۋاتىدۇ، ئەمەلىيەتتە ئۇنىڭ نۇرغۇنلىغان پايدىلىق تەرەپلىرى بار، ئەڭ مۇھىمى مۇجاھىدنىڭ دۈشمەنلەرنىڭ ئوق بومبا قالدۇقلىرىنى ساقلىشى.

2. جىھاد بولۇۋاتقان رايوندىن ياردىرنى يىراقلاشتۇرۇش، ياكى دۈشمەنگە ئەسىر چۈشۈپ قالماسلىقى ئۈچۈن يارىلانغاندىن كېيىن مەيداندا ھوشسىزلاندۇرۇپ قويۇش.

3. مۇجاھىدنىڭ دۈشمەنگە ئەڭ يېقىن باردىغان ئورۇننى بېكىتىش، بولۇپمۇ بۆسۈپ كىرگۈچى پىدائىيلار شۇنداق قىلىشى كېرەك. ئاخىردا ئەڭ مۇھىمى شۇكى، بىز رەسۇلۇللاھ ﷺ تىنمۇ بەكرەك باتۇر ئەمەسمىز، رەسۇلۇللاھ ﷺ نىڭمۇ يېنىدا قىلىچى بولسىمۇ، ئۇنىڭ بىلەن بىرگە ساۋۇت ۋە دۇبۇلغىسى ھەم بار ئىدى. بۇخارى ئائىشە ئانىمىزدىن رىۋايەت قىلىپ مۇنداق دېگەن: «رەسۇلۇللاھ ﷺ ۋاپات تاپقاندا ئۇنىڭ ساۋۇتى، بىر يەھۇدىينىڭ يېنىدا ئارپىدىن 30 سا قىممىتىدە گۆرۈگە قويۇقلۇق ئىدى». ئەبۇ ئەھمەد ۋە ئەبۇ داۋۇدتا: رەسۇلۇللاھ ﷺ نىڭ ئۇھۇد كۈنى ئىككى ساۋۇت كىيگەنلىكى ھەققىدىكى ھەدىس كەلتۈرۈلگەن. ئىككى سەھىھ كىتابتا كەلتۈرۈلگەن ھەدىستە ئەنەس ئىبنى مالىك ﷺ رەسۇلۇللاھ ﷺ تىن رىۋايەت قىلىدۇكى: «رەسۇلۇللاھ ﷺ فەتھى يىلى مەككىگە كىرگەندە ئۇنىڭ بېشىدا دۇبۇلغۇسى بار ئىدى». دۇبۇلغا تۆمۈر باش كىيىمى بولۇپ، ساۋۇتنىڭ بىر قىسمى ھېسابلىنىدۇ. تۆمۈر قالپاقمۇ دېيىلىدۇ.

دېمەك رەببىمىز بىزنى بۇنىڭ بىلەن بۆگۈنكى كۈندىكى ھەرقانداق قۇرال-ياراق سانائىتىنىڭ ئاساسى بولغان مېتال سانائىتىنى ئۆگىتىپ قويدى. ئاللاھ كىتابىدا زۇلقەرنەيىن قىسسىسىنى بايان قىلىپ مۇنداق دەيدۇ: ﴿آتُونِي زُبَرَ الْحَدِيدِ حَتَّى إِذَا سَاوَى بَيْنَ الصَّدَفَيْنِ قَالَ انفُخُوا حَتَّى إِذَا جَعَلَهُ نَارًا قَالَ آتُونِي أُفْرِغْ عَلَيْهِ قِطْرًا﴾ «زۇلقەرنەيىن ئۆز قوۋمىگە: ماڭا تۆمۈر پارچىلىرىنى ئېلىپ كېلىڭلار، تۆمۈر پارچىلىرى دۆۋىلىنىپ ئىككى تاغنىڭ ئارىسى تەكشى بولغاندا كۆيۈكلەرنى سىلىڭلار، تۆمۈر پارچىلىرى ئوتتەك قىزىغاندا ماڭا ئېرىتىلگەن مىسنى بېرىڭلار. ئۈستىگە قۇيىمەن دېدى». [كەھف 96 - ئايەت].يەنى چوڭ پارچە تۆمۈرلەرنى ئېلىپ كېلىپ ئوت يېقىپ پۈۋلەڭلار، تاكى راۋرۇس قىزىپ قىزارغاندا ئېرىتىلگەن مىسنى بېرىڭلار، قىزارغان تۆمۈرنىڭ ئۈستىگە قۇياي دېگەن مەنىنى ئۆز ئىچىگە ئالىدۇ. بۇ ھەقتە بەزى كۆز قاراشلار مەۋجۇتتۇر. يەنى ئېرىتىلغان مىسنى قىزارغان تۆمۈرگە ئارىلاشتۇرغاندا تۆمۈرنىڭ ئېلاستىكلىق كۈچىنى تېخىمۇ ئاشۇرۇپ، تېخىمۇ مەزمۇت ھەم پۇختا قىلىدۇ دەپ قارالغان. ئاللاھ نوھ ئەلەيھىسسالامغا كېمە ياساشنى ئۆگىتىپ مۇنداق دەيدۇ: ﴿وَاصْنَعِ الْفُلْكَ بِأَعْيُنِنَا وَوَحْيِنَا﴾ «بىزنىڭ كۆز ئۆڭىمىزدا ۋەھيىمىز بويىچە كېمە ياسىغىن». [ھۇد 37 -ئايەت]. تىبرىينىڭ رىۋايىتىدە ئىبنى ئابباس ﵁ مۇنداق دېگەن: «نوھ ئەلەيھىسسالام كېمىنى قانداق ياساشنى بىلمىگەنلىكى ئۈچۈن، ئاللاھ ئۇنىڭغا ۋەھيي قىلىپ خۇددى قۇشنىڭ باش تەرىپى تۇمشۇقىدەك ياسىلىدىغانلىقىنى ئۆگەتكەن». ئۇممۇ ھىرام ﵄ دىن رىۋايەت قىلىنغان ھەدىستە مۇنداق دېيىلگەن: «رەسۇلۇللاھ ﷺ ئۈممىتىدىن پاراخوتلار ئۈستىدە غازى بولۇپ قايتىپ كەلگەنلەرنى مەدھىيەلەپ مانا مۇشۇنداق سانائەتنى (پاراخوتنى) ياسىيالايدىغانلار بارمۇ؟» دېگەن. ئاللاھ مۇنداق دەيدۇ: «ئاللاھ كاپىرلارنىڭ ھىيلە-مىكىر بىناسىنى تەلتۆكۈس گۇمراھ قىلدى، ئۇلارنىڭ ئۈستىگە بۇ بىنانىڭ ئۆگزىسى ئۆرۈلۈپ چۈشتى». بۇ ئايەتنىڭ مەزمۇنىنى چۈشەنگەنلەر ئۈچۈن مەلۇمكى پارتلىتىش، گۇمراھ قىلىشنىڭ روياپقا چىقىشى ئۈچۈن پارتلاتقۇچ ماددىلارنى ياساش ئاساسىي چوڭ رولنى ئوينايدۇ، بۇ ھەقتىكى رەسۇلۇللاھ ﷺ نىڭ ھەدىسى بىزگە يېتەرلىكتۇر، رەسۇلۇللاھ ﷺ ساھابىلەرنى ئۇرۇش ئەسۋاب قۇراللىرنى ياساش سانائىتىگە قىزىقتۇرغاندىنمۇ بەكرەك باشقا سانائەتكە قىزىقتۇرمىغان بولۇپ، رەسۇلۇللاھ ﷺ مۇنداق دېگەن: «بىر پاي ئوق ياكى ئوقيا بىلەن ئۈچ نەپەر كىشى يەنى ئۇنى ياخشىلىق ئۈستىدە ياسىغۇچى، ئۇنى دۈشمەنگە ئاتقۇچى، ۋە دۈشمەندىن ئوق يىگۈچىدىن ئىبارەت ئۈچ كىشى جەننەتكە كىردۇ». ئۇنداقتا بىر سارۇخ ياكى بىر ئايروپىلان ياكى بىرەر پارتلاتقۇچ ماددا ياسىغۇچىلار ھەققىدە قانداق ئويلايسىلەر؟

تەشۋىقات تەييارلىقى:

مۇجاھىدلارنىڭ دۈشمەنلەر بىلەن بولغان جېڭى ئىككى مۇھىم نۇقتىنى چۆرىدەيدۇ. بىرى ئەسكىرى تەييارلىق نۇقتىسى يۇقىرىدا سۆزلىنىپ بولدى. ئىككىنچىسى بولسا ئۇممەتنىڭ ئەقىدە-ئېتىقادلىرىنى ئۆزگەرتىپ ئىدىيەلىرىنى بۇرمىلاپ ئادىمىلىك خۇسۇسىيەتلىرىنى چۆرۈپ تاشلاپ، ئۇلارنى ھالاكەت گىردابىغا مەھكۇم قىلىۋاتقان ئادىمىي شەيتانلارنىڭ تەتۈر تەشۋىقاتلىرىغا قارشى جەڭ. ھەقىقەتەن تەتۈر تەشۋىقاتلارنىڭ ئەۋج ئېلىشى ئۇممەتكە نىسبەتەن ئەڭ چوڭ زىيان ۋە خەتەر ھېسابلىنىدۇ. ئۇنىڭ زىيىنى بومباردىمانچى ئايروپىلانلارنىڭ كەلتۈرگەن ھالاكىتىدىنمۇ ئېغىر زىيان ھېسابلىنىدۇ. شۇڭلاشقا دۈشمەن ئەسكەرلىرىنىڭ شەۋكىتىنى سۇندۇرۇپ ھەيۋىسىنى يەرگە ئۇرۇشقا، يەنە بىر تەرەپتىن دۈشمەنلەرنىڭ تەتۈر تەشۋىقاتلىرىغا قارشى كۈرەش قىلىشى لازىمدۇر. ئەنەس ﷺ دىن رىۋايەت قىلىنغان ھەدىستە رەسۇلۇللاھ ﷺ مۇنداق دېگەن: «مۇشرىكلارغا قارشى تىلىڭلار بىلەنمۇ ھەم جىھاد قىلىڭلار» كەئىب ئىبنى مالىك ئۆزىنىڭ دادىسىدىن نەقىل قىلغان يەنە بىر ھەدىستە رەسۇلۇللاھ ﷺ مۇنداق دېگەن: «مۆمىن قىلىچى ۋە تىلى بىلەن جىھاد قىلىدۇ، جېنىم ئىلكىدە بولغان زات بىلەن قەسەمكى: تىلىڭلار بىلەن ئاتقان ئوق دەل نىشانىغا تېگىدۇ». رەسۇلۇللاھ ﷺ ئۆز زامانىسىدا تەشۋىقات ئىشلىرىغا كۆپ ئەھمىيەت بەرگەن بولۇپ، پاساھەتلىك شېئىرلار ئارقىلىقمۇ دۈشمەنلەرنىڭ قەلبىگە ھەم كۆرۈنەرلىك تەسىرلەرنى كۆرسەتكەن. تىرمىزىنىڭ رىۋايىتىدە ئەنەس ئىبنى مالىك مۇنداق دېگەن: رەسۇللاھ ئۆمۈر ھەج ئۆچۈن مەككىگە كىرگەندە، ئابدۇللاھ ئىبنى رەۋاھە ئۇنىڭ يېنىدا كېتىۋېتىپ مۇنۇ قەسىدىنى ئوقۇغان ئىدى:

كاپىرلار ئۇنىڭ يولىنى بىكارلاڭلار
بۈگۈن سىلەرنى ئۆلتۈرىمىز
كىشى ئائىلىسىدىن ئايرىلىدۇ
ئات ئىگىسىدىن ئايرىلىدۇ

ئۆمەر«ئەي ئىبنى رەۋاھە! ھەرەمدە رەسۇلۇللاھ ﷺ نىڭ يېنىدا كېتىۋېتىپمۇ شېئىر ئوقامسەن؟» دېگەندە رەسۇلۇللاھ ﷺ «قويغىن ئۆمەر ئۇنىڭ ئوقۇغان شېئىرى دۈشمەنلەرگە ئاتقان ئوقتىنمۇ تېزراق تېگىدۇ». دېگەن رەسۇلۇللاھ ﷺ ئەسكىرى قوماندان خالىدنىڭ مۇسۇلمان بولغىنىغا خۇشال بولغىنىدەك، شائىرلارنىڭ سەرخىلى بولغەن بىرسىنىڭ مۇسۇلمان بولغىنىغا ھەم خۇشال بولغان ئىدى. تېبرانىنىڭ (مۇئجەم كەبىر) دېگەن كىتابىدا مۇنداق دېيىلگەن: ئەقەبە بەيئىتىدە ئەنسارلاردىن ۋەكىللەر كەلگەندە رەسۇلۇللاھ ﷺ ئابباسقا: «بۇ ئىككى كىشىنى تونۇمسەن؟ دەپ سورىغاندا ئابباس بۇرۇلۇپ قارىۋېتىپ ھەئە تونۇيمەن. بۇ بەرا

ئىبنى مەئىرۇر قوۋمىنىڭ ئاقساقلى بولدۇ، بۇ بولسا كەئىب ئىبنى مالىك دەپ جاۋاب بەرگەن. كەئىب مۇنداق دەيدۇ: «ئاللاھ بىلەن قەسەمكى رەسۇلۇللاھ ﷺ نىڭ شۇ چاغدا ئاباسنىڭ گېپىگە ئۇلاپلا (شائىرمۇ ؟) دەپ سورىغىنى ھەرگىز ئېسىمدىن چىقمايدۇ». ئاباس رەسۇلۇللاھ ﷺ گە «ھەئە شۇنداق» دەپ جاۋاب بەرگەن ئىدى. رەسۇلۇللاھ ﷺ ساھابىلىرىدىن شائىرلىرىنىڭ ياخشى يېتىشىپ چىقىشىغا ھېرىسمەن ئىدى. رەسۇلۇللاھ ﷺ ھەسسانغا مۇنداق دېگەن: «ئەبۇ بەكرىنى چاقىرغىن ئۇ ساڭا قوۋمىنىڭ ئەھۋالىنى ئۆگىتىدۇ. ئۇ نەسەبلەرنى ياخشى بىلىدۇ». سەھىھۇل بۇخارىدا ئائىشە رضي الله عنها دىن رىۋايەت قىلىنغان ھەدىستە مۇنداق دېيىلگەن: ھەسسان رەسۇلۇللاھ ﷺ دىن مۇشرىكلارنى شېئىردا ھەجۋىيلەشتۈرۈشكە رۇخسەت سورىغاندا رەسۇلۇللاھ ﷺ ئۇنىڭغا: «ماڭا نىسبەتەن قانداق كەلتۈرسەن؟» دەپ سورىدى، ھەسسان: «سىلىنى ئۇلاردىن خۇددى خېمىردىن قىلنى سۇغۇرۇپ ئالغاندەك ئايرىۋالمەن» دېگەن. ئاندىن رەسۇلۇللاھ ﷺ: «شائىرلارنىڭ سۆزلىرىدىن ئەڭ راستچىل سۆز لۇبەيدەنىڭ مۇنۇ سۆزلىرىدۇر: ئاگاھ بولۇڭلار! ئاللاھدىن باشقا ھەرقانداق ئىلاھ باتىلدۇر، ئۇمەييە ئىبنى ئەبى سەلەت مۇسۇلمان بولۇشقا ئاز قالدى». رەسۇلۇللاھ ﷺ ئىسلام ۋە مۇسۇلمانلارنىڭ شەنىنى قوغدايدىغانغا مەخسۇس ناتىق بىرىنى خاتىپ قىلىپ تەيىنلىۋالغان بولۇپ، ئۇ بولسىمۇ جەننەت بىلەن خۇش بېشارەت بېرىلگەن ساھابە سابىت ئىبنى قەيس ئىبنى شەمماس ئىدى. بەنۇ تەمىيم قەبىلىسى ئۆزلىرىنىڭ ناتىق شائىرى بىلەن رەسۇلۇللاھ ﷺ نىڭ ھۇزۇرىغا كەلگەندە، رەسۇلۇللاھ ﷺ سابىت ئىبنى قەيىسكە: «تۇرغىن ئۇلارغا جاۋاب بەرگىن» دېگەندە سابىت ئۇلارغا جاۋاب بەردى. بەنۇ تەمىيم قەبىلىسىدىن ئەقرە ئىبنى ھابىس ئورنىدىن تۇردى، ئۇ مۇنداق دېدى: «ھەقىقەتەن مۇھەممەد، سابىتنى بىز بىلەن مۇشائىرە قىلىشقا چاقىرغان بولۇپ، ئاللاھ بىلەن قەسەمكى: بىلەلمەي قالدىم بىزنىڭ ناتىقىمىز بىر سۆزنى قىلسا، ئۇلارنىڭ خاتىبى تېخىمۇ گۈزەل بىر سۆزنى قىلاتتى، بىزنىڭ شائىرىمىز بىر شېئىرنى ئوقۇسا، ئۇلارنىڭ شائىرى سابىت بىزنىڭ شائىرلىرىمىزدىنمۇ پاساھەتلىك بىر شېئىرنى ئوقۇيتتى. ئاندىن ئۇ رەسۇللاھ ﷺ نىڭ يېنىغا كېلىپ ئاللاھتىن باشقا ئىلاھنىڭ يوق ئىكەنلىكىگە، سېنىڭ ئاللاھنىڭ ئەلچىسى ئىكەنلىكىگە گۇۋاھلىق بېرىمەن» دەپ مۇسۇلمان بولغان ئىدى.

ئىسلامىي تەشۋىقاتنىڭ مۇھىم ئوبرازىنى تۆۋەندىكى ئاساسلىق نۇقتىلارغا يىغىنچاقلايمىز.

1. مۇسۇلمانلارنىڭ ئەقىدىسى ۋە يۈز ئابرۇيىنى قوغداش. ئاللاھ مۇنداق دەيدۇ: «پەقەت ئىمان ئېيتقان ۋە ياخشى ئەمەللەرنى قىلغان ئاللاھنى كۆپ زىكىر قىلغان، زۇلۇمغا ئۇچرىغاندىن كېيىنمۇ ئۆزىنى قوغدىغان شائىرلار بۇنىڭدىن مۇستەسنا». ئىبنى ئاباس يۇقىرىقى ئايەت ھەققىدە يەنى

مۆمىنلەرنى كەمسىتىپ، ھەجۋىيلەشتۈرگەن كاپىرلارغا قارىتا قايتۇرما جاۋاب قىلىش بىلەن ئۆزلىرىنى قوغداش مەقسەت قىلىنىدۇ، دېگەن. سەھىھ ھەدىستە رەسۇلۇللاھ ﷺ مۇنداق دېگەن: «ئەي ھەسسان ئاللاھنىڭ ئەلچىسىدىن ئۇلارغا جاۋاب بەرگىن. ئاللاھ سېنىڭ جاۋابىڭنى جىبرىئىل بىلەن كۈچلەندۈرىدۇ». ئىبنى ئەساكىردىن رىۋايەت قىلىنىشىچە رەسۇلۇللاھ ﷺ: «كىم مۇسۇلمانلارنىڭ يۈز ئابرۇيىنى ھىمايە قىلىدۇ؟» دەپ سورىغاندا، ئىبنى كەئب، ئىبنى راۋاھە ۋە ھەسسان «مەن» دەپ جاۋاب بېرىشكەن، ئاندىن رەسۇلۇللاھ ﷺ: «كافىرلارغا قايتۇرما جاۋاب بېرىڭلار، جىبرىئىل سىلەرگە ئۇلارنىڭ ئۈستىدىن ياردەم بېرىدۇ» دېگەن. رەسۇلۇللاھ ﷺ يەنە مۇنداق دېگەن: «ئاللاھ ھەسساننى رەسۇلۇللاھ ﷺ نىڭ شان شەۋكىتىنى قوغداشتا ئۇنىڭغا جىبرىئىل بىلەن كۈچلەندۈرۈپ بېرىدۇ».

2. ئۇممەت ئوغلانلىرىنىڭ بولۇپمۇ مۇجاھىدلارنىڭ ئىرادىسىنى يۇقىرى كۆتۈرۈش. سەلەمە ئىبنى ئەكۋەدىن رىۋايەت قىلىنغان سەھىھ ھەدىستە ئۇ مۇنداق دەيدۇ: بىز رەسۇلۇللاھ ﷺ بىلەن خەيبەر ئۇرۇشىغا چىققاندا كېچىسى يول يۈرۈۋاتساق، بىر كىشى ئامىر ئىبنى ئەكۋەگە مۇنداق دېدى: بىزگە مۇبارەك قەسىدىلىرىڭدىن ئاڭلىتىپ قويامسەن؟ ئامىر شائىر ئىدى. ئاندىن ئۇ قوۋمىنى شېئىر بىلەن جانلاندۇرۇشقا چۈشۈپ كەتتى.

3. كافىر مۇرتەدلەرنىڭ بۇزۇق يالغان ئەقىدىلىرىنى ئېچىپ تاشلاپ، ئۇممەتكە ئۇلارنىڭ ساختا دەۋا بىلەن تولغان ھەقىقى ئەپتى-بەشىرىسىنى، مۇسۇلمانلارنىڭ روناق تېپىشىغا قانداق توسقۇنلۇق قىلىپ، كۆز بويامچىلىق بىلەن تولغان ئەخلەت تەشۋىقاتلىرىنىڭ ھەقىقىي ماھىيىتىنى ئېچىپ بېرىش. ئىبنى ئابدۇل بەررى ئىستىئاب دېگەن كىتابىدا ئىبنى سىيرىندىن نەقىل قىلىپ مۇنداق دېگەن: ھەسسان ئىبنى سابىت، ئابدۇللاھ ئىبنى رەۋاھە ۋە كەئب ئىبنى مالىك مۇسۇلمانلارنىڭ كاتتا شائىرلىرىدىن بولۇپ، كەئب ناتىقلىقى بىلەن جەڭدە كافىرلارغا قورقۇنچ سالاتتى، ئابدۇللاھ ئۇلارنى كۇفۇرلۇقى بىلەن شەرمەندە چۈشۈرەتتى، ھەسسان بولسا نەسەبلەرگە يۈزلىنەتتى. ئىبنى سىيرىن مۇنداق دېگەن: كەئب ئىبنى مالىكنىڭ تۆۋەندىكى قەسىدىسىدىن ماڭا دوستىنىڭ مۇسۇلمان بولغانلىقى يەتكەن ئىدى، دۆس مۇنداق دېگەن ئىدى: بېرىڭلار ئۇز نېسۋەڭلارنى ئېلىڭلار ئۆزۈڭلارنى قوغداڭلار، ھەرقانداق ماھىر سىلەرنىڭ ئورنۇڭلاردىن چۈشۈرۈۋەتەلمەيدۇ.

4. ئۈممەت باتۇرلىرى بىلەن دۈشمەنلىرى ئارىسىدا بولۇۋاتقان جەڭلەرنىڭ ھەقىقىي توغرا كۆرۈنۈشلىرىنى كۆپلەپ تارقىتىپ، قانلىرىنىڭ بىھۇدە تۆكۈلۈپ زايە بولۇشىدىن ئەنسىرىگەن ئىسلامنىڭ باتۇر ئوغلانلىرىنى ھەق ئۈستىدە تېخىمۇ مۇستەھكەم تۇرۇشقا رىغبەتلەندۈرۈش.

ئالتىنچى: ئاللاھقىلا موھتاج بولۇپ كىچىك پېئىل بولۇش

ئاللاھ مۇنداق دەيدۇ: ﴿لَقَدْ نَصَرَكُمُ اللَّهُ فِي مَوَاطِنَ كَثِيرَةٍ وَيَوْمَ حُنَيْنٍ إِذْ أَعْجَبَتْكُمْ كَثْرَتُكُمْ فَلَمْ تُغْنِ عَنكُمْ شَيْئًا وَضَاقَتْ عَلَيْكُمُ الْأَرْضُ بِمَا رَحُبَتْ ثُمَّ وَلَّيْتُم مُّدْبِرِينَ﴾. «ئاللاھ ھەقىقەتەن سىلەرگە نۇرغۇن جەڭلەردە ۋە ھۇنەيىن كۈنىدە ياردەم بەردى، ئەينى ۋاقىتتا سانىڭلارنىڭ كۆپلۈكىدىن خۇشاللىنىپ كەتتىڭلار، سانىڭلارنىڭ كۆپلۈكى سىلەرگە قىلچە ئەسقاتمىدى، قورققىنىڭلاردىن كەڭ زېمىن سىلەرگە تار تۇيۇلدى ئاندىن ئارقاڭلارغا قاراپ قاچتىڭلار». [تەۋبە 25-ئايەت]. ئىبنى كەسىر رحمه الله مۇنداق دەيدۇ: ئىبنى جۇرەيج مۇجاھىددىن نەقىل قىلىپ مۇنداق دېگەن: بۇ تەۋبە سۈرىسىدە ئاللاھنىڭ بەندىلىرىگە بولغان پەزلى رەھمىتىنى زىكىر قىلغان ئاۋۋالقى ئايەتلىرى بولۇپ، ئاللاھ بەندىلىرىگە كۆپلىگەن ئورۇنلاردا رەسۇلۇللاھ ﷺ بىلەن قىلغان جەڭلەردە ئۇلارغا غەلىبە نۇسرەت ئاتا قىلغاندىكى ئىنايىتىنى، بۇلارنىڭ ھەم پەقەت ئاللاھنىڭ تەقدىرى ياردىمى ۋە مەدەت بېرىشى بىلەنلا روياپقا چىقىدىغانلىقىنى، ھەرگىزمۇ سانىنىڭ كۆپلۈكى بىلەن بولمايدىغانلىقىنى بىلدۈرۈش بىلەن بىرگە سان ئاز ياكى كۆپ بولسۇن نۇسرەتنىڭ پەقەت ئاللاھ تەرىپىدىنلا كېلىدىغانلىقىنى ئېيتقان، ھۇنەيىن كۈنىسى ھەقىقەتتە ئۇلار سانىنىڭ كۆپلۈكى بىلەن مەغرۇرلانغان ئىدى بۇ ئۇلارغا ھېچ پايدا بېرەلمىدى بەلكى ئۇلار رەسۇلۇللاھ ﷺ بىلەن ئازغىنە كىشىلەرنى تاشلاپ قويۇپ كەينىلىرىگە قاراپ قېچىشقان ئىدى.

رەسۇلۇللاھ ﷺ مۇنداق دېگەن: «ئاللاھ ماڭا ۋەھيي قىلىپ ئۆز ئارا كەمتەر بولۇشقا بۇيرىدى» ئىبنى قەييىم مۇنداق دەيدۇ: دائىم ئاللاھقا موھتاجلىق بولۇش چوڭچىلىق ئارىلاشقان سەممىيلىكتىن ياخشىدۇر. مۇسلىمنىڭ رىۋايىتىدە ئەبى ھۇرەيرىنىڭ مۇنداق دېگەنلىكى رىۋايەت قىلىنىدۇكى: «كىمكى ئاللاھ ئۈچۈنلا كەمتەر بولىدىكەن، ئاللاھ ئۇنىڭ ئورنىنى يۇقىرى قىلىدۇ. بۇ كۆتۈرۈش دۇنيادا نۇسرەت ۋە زەپەر قۇچۇش ياخشى زىكىرلەر بىلەن بولسا ئاخىرەتتە كاتتا ماقام ۋە ئۈستۈن دەرىجىلەرگە ئېرىشتۈرۈش بىلەن بولىدۇ».

ئىبنى بەتتال ئائىشە رضي الله عنها نىڭ مۇنداق دېگەنلىكىنى رىۋايەت قىلىدۇ: «سىلەر ھەقىقەتەن ئىبادەتنىڭ ئەڭ ئەۋزەلى بولغان كىچىك پېئىللىقنى، كەمتەرلىككە ئېتىبار بەرمەيۋاتىسىلەر» تەبەرى مۇنداق دەيدۇ: كەمتەرلىك ئاللاھنىڭ مۆمىن بەندىلىرىنى ئىمتىھانلىرىدىن بىرى، ئاللاھ بۇنىڭ بىلەن بەندىلىرىگە دۇنيا ۋە ئاخىرەتتە ئېلىپ كېلىدىغان پايدىسىنى ياخشى بىلگەچكە ئۇ ئارقىلىق ئۇلارنىڭ ئۆزىگە بولغان ئىتائىتىنى ئۆلچەيدۇ.

مەككىگە كىرگەندە كىشىلەر ھەيرانلىق بىلەن بۇ پالانىكەن بۇ مۇنداق كىشىكەن دەپ تەرىپلەشكەندە، ئۇ مىنگەن ئۇلغىدىن چۈشۈپ تۇرۇپ ئاللاھ بۈيۈكتۇر ئاللاھ ھەممىدىن ئۈستۈندۇر دېگەن ئىدى. يەنە تارىق ئىبنى شەھابدىن نەقىل قىلىپ مۇنداق دەيدۇ: ئۆمەر شام زېمىنىغا بارغاندا يولدا ئالدىغا ئۆستەڭ ئۇچرايدۇ ئاندىن ئۇ ئۇلاغدىن چۈشۈپ ئىككى ئۆتۈكىنى سېلىپ قولىدا كۆتۈرۈۋېلىپ ئۇلغىنى يېتىلەپ سۇدىن ئۆتىدۇ، بۇ چاغدا ئەبۇ ئۇبەيدە ئۇنىڭغا: بۈگۈن زېمىن ئەھلىگە نىسبەتەن ھەقىقەتەن كاتتا ئىشتىن بىرنى قىلدىڭ دېگەندە، ئۆمەر ئۇنىڭ مەيدىسىگە نوقۇپ تۇرۇپ مۇنداق دەيدۇ: ئەگەر بۇ گەپنى سېنىڭدىن باشقا بىرەسى دېگىنىدە ئۇنىڭ بىلەن تونۇشۇپ قالغان بولاتتىم، ھەقىقەتەن سىلەر ئەڭ خار ۋە ئەڭ تۆۋەن تەبىقىدىكى ئەرزىمەس كىشىلەردىن ئىدىڭلار ئاللاھ سىلەرنى ئىسلام بىلەن ئەزىز قىلدى، قاچانكى سىلەر ئىززەتنى ئۇنىڭ غەيرىدىن تەلەب قىلىدىكەنسىلەر ئاللاھ سىلەرنى خار قىلىدۇ.

يەتتىنچى: ئاللاھنى زىكىر قىلىش

ئاللاھ مۇنداق دەيدۇ: ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا لَقِيتُمْ فِئَةً فَاثْبُتُوا وَاذْكُرُوا اللَّهَ كَثِيرًا لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ﴾. «ئى مۆمىنلەر دۈشمەنلىرىڭلاردىن بىر جامائەگە يولۇققان چېغىڭلاردا ساباتلىق كۆرسىتىڭلار، مۇۋەپپەقىيەت قازىنىشىڭلار ئۈچۈن ئاللاھنى كۆپ زىكىر قىلىڭلار». [ئەنفال 45 -ئايەت]. تەبەرى ﷺ مۇنداق دەيدۇ: ئايەتتىكى ئاللاھنى كۆپ زىكىر قىلىڭلار دېگەن ئىباردىن مەقسەت، ئاللاھنىڭ سىلەرگە غەلبە نۇسرەت بېرىشى ئۈچۈن دۇئا قىلىڭلار، نىجات تېپىشىڭلار ئۈچۈن دائىم قەلبىڭلاردا ئاللاھنى ئەسلەپ تىلىڭلاردا زىكىر قىلىڭلار، دېگەن مەنىدە دېدى. تەبەرى قەتادەدىن رىۋايەت قىلىپ مۇنداق دېدى: ئاللاھنى ئەسلەپ زىكىر قىلىش سىلەر ئەڭ مەشغۇل ۋاقتىڭلاردا، قىلىچلار بىلەن چېپىشىۋاتقىنىڭلاردا بولىدۇ.

مۇشۇ ئايەتنىڭ تەپسىرىدە قۇرتۇبى ئىنتايىن نەپىس سۆزلەرنى كەلتۈرگەن بولۇپ يەنى: ئۆلىمالار مۇشۇ زىكىر ھەققىدە ئۈچ خىل كۆزقاراشقا بىرلىككە كەلگەن.

1. قەلبىڭلار سۈنۈق قايغۇدىكى چېغىڭلاردا ئاللاھنى زىكىر قىلىڭلار، ئۇنى زىكىر قىلىش قاتتىقچىلىقتا سابىت تۇرۇشقا چوڭ ياردەم قىلىدۇ.

2. ئاللاھنى تىلىڭلاردا زىكىر قىلىش قەلبىڭلاردا ياد ئېتىش بىلەن سابىت تۇرۇڭلار، دۈشمەنگە ئۇچراشقاندا قەلب تەسكىن تۇرمايدىكەن تىل گاللىشىدۇ، دېمەك زىكىر قىلىشقا بۇيرۇشتىكى ماھىيەت قەلبنىڭ ئاللاھنى ئەسلەپ ئىشەنچ ئىچىدە تەسكىن تېپىشى ۋە تىلنىڭ زىكىر بىلەن قارار تېپىشىدۇر، ئايەتتە تالۇتنىڭ ھەمراھلىرىنىڭ تىلى بۇيىچە مۇنداق كەلتۈرۈلگەن: ﴿رَبَّنَا أَفْرِغْ عَلَيْنَا صَبْرًا وَثَبِّتْ أَقْدَامَنَا وَانصُرْنَا عَلَى الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ﴾ «رەببىمىز قەلبىمىزنى تەسكىنلىك چىدامچانلىق بىلەن تولدۇرغىن، قەدەملىرىمىزنى ساباتلىق قىلغىن، كاپىر قەۋمگە قارشى بىزگە ياردەم بەرگىن». [بەقەرە 250 -ئايەت]. بۇ ھالەت پەقەتلا كۈچلۈك ئىشەنچ ۋە ئىرادە بولغاندا ئاندىن ئەمەلگە ئاشىدۇ، ئەنە ئۇ كىشىلەر ئارىسىدا مەدھىيلىنىدىغان شىجائەت ۋە قەيسەرلىكتۇر.

3. ئاللاھ سىلەرگە نەفسىڭلارنى سىنىتىۋېلىش بەدىلىگە ئەجىر ساۋاب دەرىجىلەردىن ۋەدە قىلغان نەرسىلەرنى ئەسلەڭلار، مانا بۇ، ئاللاھنى تىلدا زىكىر قىلىپ قەلبىدە جۈرئەت ۋە قەيسەرلىكنى ھاسىل قىلىش ۋە ئاللاھنىڭ دۇنيادا نۇسرەتنى ئاخىرەتتە جەننەتنى بېرىدىغانلىق ۋەدىلىرىنى ئەسلەش قاتارلىقلارنىڭ ھەممىسىنى ئۆز-ئىچىگە ئالىدۇ.

ئاللاھ مۇسا ۋە ھارۇن ئەلەيھىسسالامغا خىتاب قىلىپ مۇنداق دەيدۇ: ﴿وَلَا تَنِيَا فِي ذِكْرِي﴾ «مېنىڭ زىكرىمگە سۇسلۇق قىلىپ قالماڭلار» ئىبنى كەسىر ﵀ مۇنداق دەيدۇ: «يەنى ئۇ ئىككىسى پىرئەۋنگە ئۇچراشقان ھالەتلىرىدىمۇ ئاللاھنىڭ زىكرى ئۇلارغا كۈچ قۇۋۋەت ۋە ياردەمچى بولۇشى ئۈچۈن ئۇلار زىكىر قىلىشتىن سۇسلاپ قالمىغان ئىدى». ئاللاھ ھەدىس قۇدسىدا مۇنداق دەيدۇ: «جەڭ مەيدانىدا كەسكىن ئېلىشىۋاتقاندا ھەم مېنى زىكىر قىلغۇچىلار مېنىڭ ھەقىقىي بەندىلىرىمدۇر». بىلىڭلاركى ئۇرۇش قىلىۋاتقاندا ئاللاھنى زىكىر قىلىش مەخپىي بولىدۇ، بۇ ھەقتە ھاكىم ئەبىي مۇسا ﵁ دىن رىۋايەت قىلىنغان ھەدىسنى نەقىل قىلىپ ئېيتىدۇ: ھەقىقەتەن رەسۇلۇللاھ ﷺ ئۇرۇش قىلىۋاتقاندا ئۈنلۈك ئاۋازنى يامان كۆرەتتى.

سەككىزىنچى: دۇئا

ئاللاھ مۇنداق دەيدۇ: ﴿قُلْ مَا يَعْبَأُ بِكُمْ رَبِّي لَوْلَا دُعَاؤُكُمْ﴾. «ئېيتقىنكى ئەگەر سىلەرنىڭ دۇئايىڭلار بولمىسا رەببىم سىلەرگە پەرۋا قىلمايدۇ». [فۇرقان 77-ئايەت]. ئاللاھ يەنە بىر ئايەتتە: ﴿فَادْعُوهُ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينْ﴾. «دىنىڭلارنى كۇفۇر شېرىك رىيادىن ساپ قىلغان ھالدا ئىخلاس بىلەن رەببىڭلارغا دۇئا قىلىڭلار». [غافىر 65-ئايەت]. يەنە بىر ئايەتتە مۇنداق دەيدۇ: ﴿وَادْعُوهُ خَوْفًا وَطَمَعًا إِنَّ رَحْمَتَ اللَّهِ قَرِيبٌ مِّنَ الْمُحْسِنِينَ﴾. «ئاللاھنىڭ ئازابىدىن قورققان رەھمىتىنى ئۈمىد قىلغان ھالدا دۇئا قىلىڭلار، شۈبھىسىزكى ئاللاھنىڭ رەھمىتى ياخشىلىق قىلغۇچىلارغا يېقىندۇر». [ئەئراف 56-ئايەت]. يەنە بىر ئايەتتە: ﴿وَقَالَ رَبُّكُمُ ادْعُونِي أَسْتَجِبْ لَكُمْ إِنَّ الَّذِينَ يَسْتَكْبِرُونَ عَنْ عِبَادَتِي سَيَدْخُلُونَ جَهَنَّمَ دَاخِرِينَ﴾. «ماڭا دۇئا قىلىڭلار، دۇئايىڭلارنى ئىجابەت قىلىمەن، مېنىڭ ئىبادىتىمدىن چوڭچىلىق قىلىپ باش تارتىدىغانلار خار ھالدا جەھەننەمگە كىرىدۇ». [غافىر 60-ئايەت]. ئاللاھ مۇنداق دەيدۇ: ﴿وَإِذَا سَأَلَكَ عِبَادِي عَنِّي فَإِنِّي قَرِيبٌ أُجِيبُ دَعْوَةَ الدَّاعِ إِذَا دَعَانِ فَلْيَسْتَجِيبُواْ لِي وَلْيُؤْمِنُواْ بِي لَعَلَّهُمْ يَرْشُدُونَ﴾. «بەندىلىرىم سەندىن مەن توغرۇلۇق سورىسا ئۇلارغا ئېيتقىنكى مەن ھەقىقەتەن ئۇلارغا يېقىنمەن، ماڭا دۇئا قىلسا دۇئا قىلغۇچىنىڭ دۇئاسىنى ئىجابەت قىلىمەن، ئۇلار توغرا يول تېپىش ئۈچۈن مېنىڭ دەۋىتىمنى قوبۇل قىلسۇن، ۋە ماڭا ئىمان ئېيتسۇن». [بەقەرە 186-ئايەت].

رەسۇلۇللاھ ﷺ مۇنداق دېگەن: «دۇئا بولسا ئىبادەتتۇر» ئەبى ھۇرەيرە ؓ دىن رىۋايەت قىلىنغان ھەدىستە مۇنداق دېيىلگەن: «ئاللاھقا نىسبەتەن بەندىسىنىڭ دۇئاسىدىنمۇ كەرەملىك بىرنەرسە يوق». يەنە بىر ھەدىستە مۇنداق دەيدۇ: «كىمكى ئاللاھتىن سورىمايدىكەن ئاللاھ ئۇنىڭغا غەزەپ قىلىدۇ». شەيخۇل ئىسلام ئىبنى تەيمىيە ؒ مۇنداق دەيدۇ: «نۇسرەت ۋە رىزىق مۆمىنلەرنىڭ دۇئاسىدىن ئىبارەت ئۇنى كۈچلەندۈرىدىغان سەۋەبلەر بىلەن ھاسىل بولىدۇ، بەدىر كۈنىسى ساھابىلەر جەڭ مەيدانىغا ھازىرلىنىپ بولۇشتىن ۋە قەۋم بىلەن تۇتۇشۇشتىن ئىلگىرى رەسۇلۇللاھ ﷺ نۇسرەتنىڭ پۈتۈلگەنلىكى توغرىسىدا ساھابىلىرىگە خەۋەر بەرگەن بولسىمۇ، ئەنە ئاشۇ ھەم رەسۇلۇللاھ ﷺ نىڭ ئاللاھدىن ياردەم تىلەپ دۇئا قىلىشتىن ئىبارەت سەۋەبنىڭ تۈرتكىسىدە روياپقا چىققان ئىدى.

رەسۇلۇللاھ ﷺ دۈشمەننىڭ سانى كۆپچىنىڭ جىقلىقىنى، ساھابىلىرىنىڭ سانىنىڭ ئاز ھەم ئاجىزلىقىنى كۆرگىنىدە ھەقىقىي نۇسرەت ئۇنىڭ ئىلكىدە بولغان زات ئاللاھقا ئىلتىجا قىلغان ئىدى، ئايەتتە ئېيتىلغىنىدەك: «غەلىبە نۇسرەت پەقەت كۈچ قۇدرەت ئىگىسى ئاللاھ تەرىپىدىنلا بولىدۇ» سەھىي مۇسلىمدا ئۆمەر ئىبنى خەتتابدىن رىۋايەت قىلىنغان ھەدىستە مۇنداق دېيىلگەن: بەدىر كۈنى رەسۇلۇللاھ

مۇشرىكلارغا نەزەر سالغىنىدا ئۇلارنىڭ سانى 1000 بولۇپ، ساھابىلەرنىڭ سانى بولسا 319 ئىدى، ئاندىن رەسۇلۇللاھ ﷺ قىبلىگە يۈزلىنىپ قوللىرىنى كۆتۈرۈپ رەببىگە ئىلتىجا قىلىشقا باشلىدى ۋە مۇنداق دۇئا قىلدى: «ئى ئاللاھ، ماڭا ۋەدە قىلغان نەرسەڭنى ئەمەلگە ئاشۇرۇپ بەرگىن روياپقا چىقىرىپ بەرگىن، ئەگەر ئىسلام ئەھلىدىن بولغان بۇ جامائەنى ھالاك قىلىۋەتسەڭ يەر يۈزىدە ئىبادەت قىلىدىغانلار قالمايدۇ» رەسۇلۇللاھ ﷺ قىبلىگە يۈزلىنىپ قولىنى كۆتۈرگەن ھالدا خېلى بىر ۋاقىتچە ھەتتا ردىاسى مۈرىسىدىن چۈشۈپ كەتسىمۇ رەببىگە يىلىنىپ دۇئا قىلىشتىن توختىمىغان ئىدى، رەسۇلۇللاھ ﷺ مۇشرىكلارغا قارىتا ئومۇميۈزلۈك مۇنۇ دۇئانى قىلاتتى: «ئى كىتابنى نازىل قىلغۇچى ھېسابنى تېز ئالغۇچى ئاللاھ، باتىل گۇرۇھلارنى پارچىلىۋەتكىن ھالاك قىلىۋەتكىن ۋە ئۇلارنى تىترىتىۋەتكىن» رەسۇلۇللاھ ﷺ دۇئادا مەخسۇس ئۇلارنىڭ كاتتىباش ئاقساقال قوماندانلىرىنىڭ ھالاكىتى ئۈچۈن ھەم دۇئا قىلاتتى. ئابدۇللاھ ئىبنى مەسئۇد ﷺ دىن رىۋايەت قىلىنغان سەھىي ھەدىستە مۇنداق دېيىلگەن: رەسۇلۇللاھ ﷺ كەبىگە يۈزلىنىپ تۇرۇپ قۇرەيشتىن شەيبىيە ئىبنى رەبىئە، ئۇتبە ئىبنى رەبىئە، ۋەلىيد ئىبنى ئۇتبە ۋە ئەبى جەھىل ئىبنى ھىشامدىن ئىبارەت بىر تۈركۈم كىشىلەر ئۈستىدىن دۇئا قىلغان ئىدى ئاللاھ بىلەن گۇۋاھلىق بېرىمەنكى مەن شۇلارنىڭ بەتبەشىر شەكىلدە ئۆلگەنلىكلىرىنى ئۆز كۆزۈم بىلەن كۆردۈم.

بىلىڭلاركى، ئى ئاللاھنىڭ دوستلىرى! سىلەر دۇئا ئىجابەت بولىدىغان ئورۇنلاردىن بىر ئورۇنداسىلەر، مۇۋەتتا دېگەن كىتابتا كەلتۈرۈلگىنىدەك سەھلى ئىبنى سەئىددىن رىۋايەت قىلىنىدۇكى: «ئاسمانىنىڭ ئىشىكلىرى ئېچىلىدىغان ئىككى ۋاقىت بولۇپ ئۇنىڭدا پەقەت ئاز ساندىكى كىشەردىن باشقا ھەممىسىنىڭ دۇئاسى ئىجابەت قىلىنىدۇ، ئۇ بولسىمۇ ئەزان ئوقۇلغان چاغدىكى دۇئا، ۋە ئاللاھ يولىدىكى سەپتە قىلىنغان دۇئا». ئى مۇجاھىدلار جۇمە كۈنىدىكى بىر سائەت، ئەزان ئوقۇلغان چاغدىكى، يامغۇر ۋە قار ياغقاندىكى ھەم كېچىنىڭ ئاخىرقى قىسمىدىكى ۋاقىتلاردىن ئىبارەت دۇئا ئىجابەت بولىدىغان ۋاقىتلارنى قولدىن بەرمەڭلار، ئەبى ھۇرەيرىدىن رىۋايەت قىلىنغان سەھىي ھەدىستە رەسۇلۇللاھ ﷺ نىڭ مۇنداق دەيدۇ: «ئاللاھ ھەر كېچە دۇنيا ئاسمىنىغا چۈشۈپ كېچىنىڭ ئۈچتەن بىر قىسمى قالغاندا مۇنداق دەيدۇ: كىم ماڭا دۇئا قىلسا دۇئاسىنى ئىجابەت قىلىمەن، سورىغۇچىلارنىڭ سورىغىنىنى بېرىمەن، ئىستىغفار ئېيتقۇچىلارنى مەغپىرەت قىلىمەن» يەنە بىر رىۋايەتتە: «كىم رىزىق تەلەپ قىلسا رىزقىنى كەڭ قىلىپ بېرىمەن، كىم ھاجىتىنى تەلەپ قىلسا ئۇنىڭ مۈشكۈلىنى ئاسان قىلىمەن» دەپ كەلتۈرۈلگەن. مەن ھەقىقەتەن ئاللاھتىن بولۇپمۇ يېقىن يىراقتىكى ھەممىسى زۇلۇم قىلىپ پۈتۈن دۇنيا بىزگە قارشى توپلىشىپ كېلىۋاتقان مۇشۇنداق پەيتتە دۇئالىرىمىزنىڭ ئىجابەت بۇلىشىدىن بىزنى مەھرۇم قويماسلىقىنى سورايمەن، رەسۇلۇللاھ ﷺ نىڭ

مۇئازغا دېگەن مۇنۇ سۆزىدىن خۇش بېشارەت ئېلىڭلار: «مەزلۇمنىڭ دۇئاسىدىن قورقىقىن چۈنكى ئۇنىڭ بىلەن رەببىنىڭ ئارىسىدا ھېچقانداق توسۇق بولمايدۇ» ئەنە پەيغەمبىرىمىزمۇ ھەم مەزلۇم ئىدى، يالغانغا چىقىرىلىپ چەتكە قېقىلىپ زۇلۇم قىلىنغاندا رەببىگە يىلىنىپ دۇئا قىلىۋىدى، دۇئاسى قانداق ئەجايەت بولدى بۇنىسى ھەممىمىزگە ئايان. ئاللاھ مۇنداق دەيدۇ: ﴿كَذَّبَتْ قَبْلَهُمْ قَوْمُ نُوحٍ فَكَذَّبُوا عَبْدَنَا وَقَالُوا مَجْنُونٌ وَازْدُجِرَ. فَدَعَا رَبَّهُ أَنِّي مَغْلُوبٌ فَانتَصِرْ. فَفَتَحْنَا أَبْوَابَ السَّمَاءِ بِمَاءٍ مُّنْهَمِرٍ. وَفَجَّرْنَا الْأَرْضَ عُيُونًا فَالْتَقَى الْمَاءُ عَلَىٰ أَمْرٍ قَدْ قُدِرَ. وَحَمَلْنَاهُ عَلَىٰ ذَاتِ أَلْوَاحٍ وَدُسُرٍ﴾. «ئۇلاردىن بۇرۇن نوھنىڭ قەۋمى، بەندىمىز نۇھنى ئىنكار قىلىپ ئۇنى مەجنۇن دېيىشتى، ئۇنى دىنغا چاقىرىشتىن ھەيۋە بىلەن مەنئى قىلىندى، ئۇ رەببىگە دۇئا قىلىپ ھەقىقەتەن مەن بوزەك قىلىندىم ياردەم قىلغىن دېدى، ئاندىن ئاسماننىڭ دەرۋازىلىرىنى قۇيۇلۇپ ياغقۇچى يامغۇر بىلەن ئېچىۋەتتۇق، زېمىندىن بۇلاقلارنى ئېتىلدۇرۇپ چىقاردۇق، ئۇلارنىڭ ھالاك بولۇشىدىن ئىبارەت ئۇلارغا پۈتۈلگەن ئىشقا بىنائەن يامغۇر سۈيى بىلەن بۇلاق سۈيى بىر - بىرىگە قوشۇلدى، نوھنى تاختا ۋە مىخلار بىلەن ياسالغان كېمىگە سالدۇق». [قەمەر 9 - 13 -ئايەت].

بىلىڭلاركى، ئەي مۇجاھىدلار! نۇسرەتنىڭ يوللىرى سېپىمىزدىكى ئاجىزلارنىڭ مەۋجۇدلىقى ۋە ئۇلارنىڭ دۇئالىرى بىلەن كېلىدۇ، بۇ ھەقتە ئىبنى ئابباستىن رىۋايەت قىلىنغان سەھىي ھەدىستە مۇنداق دەيدۇ: «ئەبىي سۇفيان ماڭا خەۋەر بېرىپ دېدى: قەيسەر ماڭا: رەسۇلۇللاھ ﷺ گە كىشىلەرنىڭ ئېسىل كاتتىلىرى ئەگەشتىمۇ ياكى ئاجىز زەئىپلىرىمۇ دەپ سورىسام؟ سەن ئاجىزلارنى پەيغەمبەرنىڭ ئەگەشكۈچىلىرى دەپ جاۋاب بەردىڭ، دېگەن ئىدى، ئۇ يەنە سەئىدىگە: سىلەر پەقەتلا ئاشۇ ئاجىزلىرىڭلار بىلەن باش كۆتۈرۈپ غەلىبە قىلالايسىلەر دېگەن بولۇپ، مانا بۇ ھەدىس بىزنى بولۇپمۇ مۇجاھىدلاردىن ۋە ئايال باللار ھەمدە ياشانغان شەيخلەردىن بولسۇن ئۇلارنىڭ ئاجىزلىرىغا بەكەرەك ئېتىبار بېرىپ غەمخورلۇق قىلىشقا قىزىقتۇرىدۇ، چۈنكى ئەنە شۇ ئاجىزلار ئاللاھقا بەكەرەك ھاجەتمەن ئىتائەتمەن، دۇئالاردا ئىخلاسمەن كېلىدىغانلاردۇر.

ئاخىردا سىلەرگە ئاللاھنىڭ مۇنۇ ئايەتلىرىنى ئەسلىتىمەن، ئاللاھ مۇنداق دەيدۇ: ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اصْبِرُوا وَصَابِرُوا وَرَابِطُوا وَاتَّقُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ﴾. «ئى مۆمىنلەر تائەت ئىبادەتنىڭ مۇشەققەتلىرىگە ۋە سىلەرگە يەتكەن ئېغىرچىلىقلارغا سەۋر قىلىڭلار، چىداملىق بولۇڭلار، چېگرالىرىڭلارنى ساقلاپ رىباتلاردا تۇرۇڭلار، مۇۋەپپەقىيەت قازىنىشىڭلار ئۈچۈن ئاللاھدىن قورقۇڭلار». [ئال ئىمران 200 -ئايەت]. يەنە بىر ئايەتتە: ﴿وَعَلَى اللَّهِ فَتَوَكَّلُوا إِن كُنتُم مُّؤْمِنِينَ﴾. «ئەگەر سىلەر مۆمىن بولساڭلار ئاللاھقىلا تەۋەككۇل قىلىڭلار». [مائىدە 23 -ئايەت]. يەنە

بىر ئايەتتە: ﴿إِنَّ اللَّهَ مَعَ الَّذِينَ اتَّقَواْ وَّالَّذِينَ هُم مُّحْسِنُونَ﴾ «ئاللاھ ھەقىقەتەن تەقۋادارلىق قىلغۇچىلار ۋە ياخشى ئىش قىلغۇچىلار بىلەن بىللىدۇر». [نەھل 128 ـ ئايەت]. يەنە بىر ئايەتتە: ﴿وَلَيَنصُرَنَّ اللَّهُ مَن يَنصُرُهُ إِنَّ اللَّهَ لَقَوِيٌّ عَزِيزٌ﴾ «كىمكى ئاللاھنىڭ دىنىغا ياردەم بېرىدىكەن ئاللاھ ئۇنىڭغا ياردەم بېرىدۇ، ئاللاھ ھەقىقەتەن كۈچلۈك ۋە غالىبتۇر». [ھەج 40 ـ ئايەت]. يەنە بىر ئايەتتە: ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا لَقِيتُمْ فِئَةً فَاثْبُتُوا وَاذْكُرُوا اللَّهَ كَثِيرًا لَّعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ﴾. «ئى ئىمان ئېيتقان كىشىلەر ئەگەر دۈشمەنىڭلاردىن بىر گۇرۇھقا ئۇچرىساڭلار سابىت تۇرۇڭلار، مۇۋەپپەقىيەت قازىنىشىڭلار ئۈچۈن ئاللاھنى كۆپ زىكىر قىلىڭلار». مانا بۇلار ئاللاھنىڭ كىتابىدا كۆرسىتىلگەن نۇسرەتنىڭ يوللىرىدۇر، ئۇنى ئېغىز چىشىڭلار بىلەن چىشلەپ ئۇنىڭغا چىڭ ئېسىلىڭلار. [ئەنفال 45 ـ ئايەت].

ئاللاھ ئۆز ئىشىدا غالىبتۇر، لېكىن كىشىلەرنىڭ كۆپىنچىسى بۇنى بىلمەيدۇ.
قېرىندىشىڭلار ئەبۇ ھەمزە مۇھاجىر

مكتبة
الهمّة